

บทที่ ๕

การฝึกเขียนเรียงความ

หัวข้อ

๑. ความหมายของเรียงความ
๒. ความแตกต่างของเรียงความกับบทความ
๓. องค์ประกอบในการเขียนเรียงความ
๔. สัดส่วนเนื้อหาของเรียงความ ๑ เรื่อง
๕. ขั้นตอนการฝึกเขียนเรียงความ

แนวคิด

๑. เรียงความเป็นงานเขียนชนิดหนึ่ง ที่ผู้เขียนมุ่งถ่ายทอดเรื่องราวอันเป็นความรู้ ความคิด ความเข้าใจ และความรู้สึกเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งมายังผู้อ่าน
๒. เรียงความกับบทความมีความเหมือนในเรื่ององค์ประกอบในการเขียน แต่มีความแตกต่างกันในเรื่องจุดมุ่งหมายในการเขียน เนื้อเรื่อง และวิธีการเขียน
๓. องค์ประกอบในการเขียนเรียงความประกอบด้วย ชื่อเรื่อง คำนำ เนื้อเรื่อง และ บทสรุป
๔. สัดส่วนของเนื้อหาเรียงความที่ดี ควรประกอบด้วย คำนำ ๕ - ๑๐% เนื้อเรื่อง ๘๐ - ๘๐% และบทสรุป ๕ - ๑๐% ของเนื้อหาทั้งหมด
๕. ขั้นตอนการฝึกเขียนเรียงความมี ๖ ขั้นตอน คือ ๑) ขั้นตอนกำหนดหัวข้อเรื่อง ๒) ขั้นตอนกำหนดขอบเขตของเรื่อง ๓) ขั้นตอนหาข้อมูลเพิ่มเติม ๔) ขั้นตอนวางโครงเรื่อง ๕) ขั้นตอนลงมือเขียน และ ๖) ขั้นตรวจทาน

วัตถุประสงค์

เมื่อศึกษาบทที่ ๕ จบแล้ว นักศึกษาสามารถ

๑. อธิบายความหมาย และความแตกต่างของเรียงความกับบทความได้

๒. อธิบายองค์ประกอบในการเขียนเรียงความได้
๓. บอกสัดส่วนเนื้อหาของเรียงความ ๑ เรื่องได้
๔. อธิบายขั้นตอนในการฝึกเขียนเรียงความได้
๕. เขียนเรียงความได้อย่างถูกต้องตามหลักเกณฑ์การเขียนเรียงความ

เนื้อหา

เมื่อนักศึกษาเข้าใจการเขียนข้อความ ๑ ย่อหน้าจากการศึกษาข้อมูลและฝึกปฏิบัติในบทที่ ๔ แล้ว ขั้นต่อไปนักศึกษาควรฝึกเขียนเรียงความ เพราะเรียงความเกิดจากการนำข้อความหลายๆ ย่อนำมาเรียงร้อยต่อกันให้ได้ใจความเป็นเรื่องราวเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

๑. ความหมายของเรียงความ

เรียงความเป็นงานเขียนชนิดหนึ่ง ที่ผู้เขียนต้องการถ่ายทอดเรื่องราวอันเป็นความรู้ ความคิด ความเข้าใจและความรู้สึกเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งมาสู่ผู้อ่าน

๒. ความแตกต่างของเรียงความกับบทความ

เรียงความกับบทความมีความเหมือนกันในเรื่ององค์ประกอบของการเขียนคือประกอบด้วย ชื่อเรื่อง คำนำ เนื้อเรื่อง และบทสรุป แต่มีความแตกต่างกันในเรื่องจุดมุ่งหมาย เนื้อเรื่องและกลวิธีการเขียน โดยเรียงความมีจุดมุ่งหมาย เพื่อแสดงความรู้หรือความเข้าใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ในขณะที่บทความมีจุดมุ่งหมายเพื่อแสดงความคิดเห็นเป็นสำคัญ เนื้อเรื่องของเรียงความจะเป็นเรื่องในยุคนั้นๆ ได้ก็ได้ ในขณะที่เนื้อเรื่องของบทความควรเป็นเรื่องที่ทันสมัยทันเหตุการณ์ และกลวิธีการเขียนเรียงความจะเคร่งครัดการใช้ภาษามากกว่าบทความซึ่งสามารถจำแนกข้อมูลตามตารางดังนี้

หัวข้อ	ลักษณะ	เรียงความ	บทความ
๑. รูปแบบการเขียน	มีองค์ประกอบ เหมือนกัน	ชื่อเรื่อง คำนำ เนื้อเรื่อง บทสรุป	ชื่อเรื่อง คำนำ เนื้อเรื่อง บทสรุป
๒. จุดมุ่งหมายใน การเขียน	ต่างกัน	มุ่งแสดงความรู้ ความ เข้าใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง	มุ่งแสดงความคิดเห็นอย่างมี เหตุผล
๓. เนื้อเรื่อง	ต่างกัน	เขียนถึงเรื่องในยุคนสมัยใด ก็ได้	เนื้อเรื่องทันต่อเหตุการณ์หรือ เป็นที่สนใจของคนในสังคม ขณะนั้น
๔. วิธีการเขียน	ต่างกัน	เคร่งครัดการใช้ภาษาให้ ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ การใช้ภาษา	ไม่เคร่งครัดการใช้ภาษา อาจ ใช้ภาษาเร้าใจ ชวนอ่าน

๓. องค์ประกอบในการเขียนเรียงความ

องค์ประกอบในการเขียนเรียงความมี ๔ ประการคือ

๑. ชื่อเรื่อง (Title)
๒. คำนำ (Introduction)
๓. เนื้อเรื่อง (Body)
๔. บทสรุป (Conclusion)

๑. ชื่อเรื่อง (Title) ชื่อเรื่องต้องอยู่กึ่งกลางหน้ากระดาษ การตั้งชื่อเรื่อง กระทำได้ ๒ กรณี คือ ตั้งชื่อเรื่องก่อนเขียนเรียงความ หรือตั้งชื่อเรื่องหลังเขียนเรียงความเสร็จแล้ว ในกรณีที่ได้กำหนดชื่อเรื่องไว้แล้วอย่าเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขชื่อเรื่องเป็นอันขาด

การตั้งชื่อเรื่องที่น่าสนใจควรยึดถือหลักดังนี้

๑. ตั้งชื่อเรื่องให้แปลกเด่นชวนอ่าน ไม่ตั้งชื่อเรื่องพินิจๆ หรือชื่อที่คุ้นเคยของคนทั่วไป
๒. ตั้งชื่อเรื่องให้ครอบคลุมใจความทั้งหมดของเรื่อง
๓. ตั้งชื่อเรื่องให้สั้นและจำง่าย

๔. ไม่ควรตั้งชื่อเรื่องซ้ำๆ กับคนอื่น

ตัวอย่างการตั้งชื่อเรื่อง

ลักษณะชื่อเรื่อง	ชื่อเรื่อง	เหตุผล
ดี	เสื่อกันหนาวและพ่อของฉัน	ครอบคลุมใจความของเรื่อง เพราะสื่อความว่าตัวละครในเรื่องมีพ่อ ฉัน (ผู้เล่าเรื่อง) โดยมีเสื่อกันหนาวเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย
ไม่ดี	เสื่อกันหนาว พ่อ ฉัน	ห้วนสั้นเกินไป เนื้อหากว้าง ไม่ชัดเจน
ดี	ไออุ่นจากอกแม่	เล่นคำ สัมผัสอักษร สื่อความหมายลึกซึ้ง
ไม่ดี	รักจากแม่	ห้วนสั้นเกินไป
ดี	หยอดใจใส่น้ำพริก	เล่นคำ ใช้คำสื่อความหมายถึงการพิถีพิถันในการปรุงอาหาร
ไม่ดี	ตำน้ำพริกให้อร่อย	ห้วนสั้นเกินไป ภาษาไม่สร้างสรรค์
ดี	น้ำพริกอาหารจานโปรด	ครอบคลุมใจความได้ชัดเจน
ไม่ดี	น้ำพริก	ห้วนสั้นเกินไป
ดี	ชีวิตลิขิตเอง	สั้นกระชับ ได้ใจความชัดเจน
ไม่ดี	จะดีจะชั่วอยู่ที่ตัวทำ...จะสูงจะต่ำอยู่ที่ทำตัว	ชื่อเรื่องยาวเกินไป
ดี	กรรมลิขิต	ใช้คำระดับเดียวกัน ใช้คำสั้นๆ มีความหมายกินใจ
ไม่ดี	ชีวิตเป็นไปตามกรรม	ภาษาเรียบง่ายเกินไป

ลักษณะชื่อเรื่อง	ชื่อเรื่อง	เหตุผล
ดี	กีฬาอาชีพชีวิต	เล่นคำ ภาษามีชีวิตชีวา
ไม่ดี	กีฬาเพื่อสุขภาพ	ใช้คำชัดเจนเกินไป
ดี	ปัญญาชนผู้อับจนปัญญา	เล่นคำ สื่อความหมายได้ชัดเจน
ไม่ดี	นักศึกษาไม่มีปัญญา	ภาษาเรียบง่ายเกินไป
ดี	สิ่งที่ฉันเป็น	ครอบคลุมใจความเนื้อหาของเรื่อง
ไม่ดี	ตัวฉัน	ห้วนสั้นเกินไป

ชื่อเรื่องที่ยกมานี้เป็นเพียงตัวอย่างการตั้งชื่อเรื่องเท่านั้น นักศึกษาควรพิจารณาการตั้งชื่อเรื่องให้เหมาะสมในการเขียนเรียงความแต่ละเรื่อง โดยพิจารณาตามหลักความแปลกเด่น ชวนอ่าน ครอบคลุมใจความทั้งหมดของเรื่อง สั้นง่าย และไม่ซ้ำกับคนอื่น

๒. คำนำ (Introduction) เป็นส่วนเปิดเรื่องหรือเกริ่นนำเรื่องให้ผู้อ่านได้ทราบว่าจะได้อ่านเรื่องอะไรต่อไป คำนำที่ดีควรมีลักษณะดังนี้

๑. ใ้ใจผู้อ่าน ทำให้เกิดความรู้สึกอยากอ่าน ไม่เขียนเรียบง่าย ขาดชีวิตชีวา
๒. มีเนื้อหาสอดคล้องและตรงกับเนื้อเรื่อง
๓. ใช้ภาษาประณีต สละสลวย ชวนอ่าน
๔. เปิดประเด็นเข้าสู่เรื่อง ไม่เขียนวกวนหรือยืดยาวจนเกินไป

เปรียบเทียบการเขียนคำนำที่ดีและคำนำที่ไม่ดี

การเขียนคำนำที่นี้มาจากคำนำของเรียงความ ซึ่งกำหนดให้นักศึกษาเขียนเรียงความเกี่ยวกับเรื่องอาหารจานโปรด ซึ่งตัวอย่างของคำนำที่ดีเขียนได้สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง เข้าสู่ประเด็น ไม่วกวนหรือยืดยาวเกินไป ในขณะที่ตัวอย่างของคำนำที่ไม่ดีเขียนเยิ่นเย้อวกวน ภาษาไม่ประณีต สละสลวย

ตัวอย่างคำนำที่ดี

แต่ทุกคนมักมีอาหารโปรดแตกต่างกันออกไป สำหรับข้าพเจ้าชอบรับประทานอาหารประเภทไข่มากที่สุด ไม่ว่าจะเป็นไข่ดาว ไข่เจียว ไข่ต้ม ไข่ตุ๋น ขอให้เป็นอาหารที่เกี่ยวกับไข่เป็นพอ แต่ถ้าจะให้เลือกแล้ว ข้าพเจ้าชอบรับประทานไข่เจียวมากที่สุด เพราะหารับประทานได้ง่าย หรือถ้าจะปรุงเองก็ไม่ยุ่งยากนัก

ตัวอย่างคำนำที่ไม่ดี

อาหารเป็นหนึ่งในปัจจัย ๔ ที่มีความจำเป็นสำหรับมนุษย์ เพราะอาหารทำให้เรามีเรี่ยวมีแรง คนเราอาจมีอาหารที่ชอบหลายอย่าง แต่อย่างน้อยคงไม่ต่ำกว่า ๒ อย่าง เหมือนที่ข้าพเจ้าชอบรับประทานลูกชิ้นทอดมาก เห็นที่ไร่น้ำลายไหลทุกที ไก่ย่างก็ชอบ รับประทานกับข้าวเหนียวส้มตำ แซ่บอย่าบอกใคร แต่อาหารที่ชอบรับประทานมากที่สุดเห็นจะเป็นผัดขิง ไม่ว่าจะผัดกับหมูหรือไก่ ข้าพเจ้าชอบมาก วันไหนคุณแม่ทำให้รับประทาน วันนั้นเหมือนพระเจ้ามาโปรด ข้าพเจ้าจะรับประทานอาหารได้มากที่สุด คุณแม่มีสูตรการปรุงไก่ผัดขิงที่ไม่ยุ่งยากเลย

วิธีการเขียนคำนำ

การเขียนคำนำมีหลายวิธี นักศึกษาควรศึกษาวิธีการเขียนคำนำเพื่อเป็นแนวทางเบื้องต้นสำหรับการฝึกเขียน ดังนี้

วิธีที่ ๑ คำนำที่กล่าวถึงความเป็นมาของเรื่องก่อนนำเข้าสู่เนื้อเรื่อง วิธีนี้จะเกริ่นนำถึงความเป็นมาของเรื่องที่จะเขียนถึงด้วยความเป็นมาอย่างย่อๆ แล้วจึงนำเข้าสู่เรื่องที่จะเขียน วิธีนี้จะช่วยให้ผู้อ่านทราบที่มาของเรื่อง สามารถเชื่อมโยงความคิดกับเรื่องที่กำลังจะอ่านได้อย่างต่อเนื่อง

ตัวอย่างที่ ๑

พระมหากษัตริย์คุณล้นเกล้าฯ ของในหลวงของเรา นอกเหนือจากการปกครองแผ่นดินโดยธรรม และการที่ทรงเหนื่อยยากสละพระองค์เพื่อประโยชน์สุขของปวงชน พระองค์ยังทรงพระราชทานปรัชญาการดำรงชีวิตอันทรงคุณค่าอย่างยิ่ง เป็นแนวทางดำเนินชีวิตอันจะนำมาซึ่งความสุขที่แท้จริงและยั่งยืน นั่นคือการดำรงชีวิตด้วยความพอเพียงตามแนวคิดแบบเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งพระองค์มีพระราชดำรัสแก่ชาวไทยมาตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๑๗ และถูกนำ

มากล่าวถึงอย่างชัดเจนในวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๕๐ เพื่อเป็นแนวทางการแก้ไขปัญห เศรษฐกิจของประเทศให้สามารถดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืนในกระแสความเปลี่ยนแปลงต่างๆ

(คัดจาก “ก้าวเดินตามคำสอนของพ่อ แสงสุขที่ยั่งยืน ด้วยชีวิตที่พอเพียง” ใน **Premine true visions** ปีที่ ๑๐ ฉบับที่ ๑๓๘ ธันวาคม ๒๕๕๒ หน้า ๖)

ตัวอย่างที่ ๒

กุหลาบเป็นไม้ดอกสวยงามชนิดหนึ่งที่มีความนิยมนิยมปลูกกันแพร่หลายมาแต่โบราณ เนื่องจากกุหลาบมีความสวยงามและกลิ่นหอมเฉพาะตัวเป็นอมตะ และนิยมใช้มอบให้แก่คนที่ เป็นพิเศษหรือเป็นที่รักนับถือ มีสื่อความหมายตามสีสันของดอกที่มอบให้ ผู้รับจะรู้ได้โดย ธรรมชาติว่า ผู้มอบบอกถึงความรู้สึกที่มีต่อผู้รับในรูปแบบไหน ซึ่งกุหลาบมีมากกว่าพันชนิด มีความโดดเด่นแตกต่างกันไปตามสายพันธุ์ และ “กุหลาบ” ไม้ดอกไม้ประดับ เป็นชนิดหนึ่งที่กำลัง เป็นที่ชื่นชอบของผู้ปลูกอย่างกว้างขวางในปัจจุบัน เนื่องจากสีของดอกสวยงามมาก และที่สำคัญดอกมีกลิ่นหอมชวนใจนั่นเอง

(คัดจากคอลัมน์ เกษตรกรบนแผ่นดินกระดาษ “กุหลาบไม้ดอกไม้ประดับ” หอมสีสวย ใน หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ฉบับวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๕๒ หน้า ๗)

วิธีที่ ๒ คำนำที่เขียนด้วยการเริ่มต้นเรื่องอย่างตรงไปตรงมาด้วยการกล่าวถึง สาระสำคัญของเรื่องทันที วิธีนี้เป็นการเขียนอย่างตรงไปตรงมา ทำให้ผู้อ่านเข้าใจได้ทันทีว่า เรื่องที่จะอ่านต่อไปนั้นมีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องใด ภาษาใช้เป็นการสื่อความอย่างตรงไปตรงมา ไม่พรรณนาความ

ตัวอย่างที่ ๑

คนเราเลือกเกิดไม่ได้ แต่สามารถเลือกทางเดินของชีวิตได้ คือเลือกที่จะเป็นคนดีหรือ คนชั่ว สำหรับฉันแล้วเลือกที่จะเป็นคนดี ฉันเกิดมาไม่ได้มีชีวิตที่สวยงามและพร้อมเหมือน ครอบครัวอื่น พ่อแม่ฉันแยกทางกันตอนฉันอายุได้ ๒ ขวบ ตอนที่พอกับแม่ทะเลาะกันฉันอยู่ใน เหตุการณ์ และจดจำเหตุการณ์นั้นได้ดี แต่ด้วยความที่ยังเป็นเด็กเลยไม่รู้ว่านั้นคือการแยกทาง กัน

(คัดจากเรื่อง ความจริง จะดีจะชั่วอยู่ที่ตัวทำ...จะสูงจะต่ำอยู่ที่ทำตัว ของ น.ส. ชันดดา แสนลี รหัส ๔๔๐๒๐๑๘๕๑๑ วิชาเอกภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์)

ตัวอย่างที่ ๒

ฉันคิดว่าใครหลายคนคงชอบฤดูหนาวในช่วงปลายปีที่สุด โดยเฉพาะในกรุงเทพมหานคร เพราะอากาศไม่หนาวเย็นจนเกินไป เป็นเวลาเหมาะสำหรับการพักผ่อนของคนทำงานที่ยังไม่ได้หยุดพักเลยตั้งแต่ต้นปี ที่สำคัญใกล้ถึงเวลาสิ้นสุดของปีเก่าและเวลาแห่งการเริ่มต้นใหม่ กำลังจะมาเยือนอีกครั้ง ตอนนี้หลายคนคงง่วนอยู่กับการตกแต่งบ้านด้วยสายรุ้งหลากหลายสี บ้างก็กำลังห่อของขวัญและเขียนการ์ดอวยพรอยู่ เพื่อนำไปมอบให้คนพิเศษในเทศกาลแห่งความสุขนี้

(คัดจากเรียงความเรื่อง **รุ่งอรุณของความหวัง** ของ น.ส. นรินทร์ อาชาล้ำเลิศ รหัส ๔๗๐๓๐๔๓๐๙๓ วิชาเอกภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์)

วิธีที่ ๓ คำนำที่เริ่มต้นด้วยข้อความที่กระตุ้นความสนใจของผู้อ่าน ให้เกิด **ความรู้สึกอยากอ่านเรื่องต่อไป** คำนำประเภทนี้จะใช้ภาษาเร้าใจ ไม่ใช่ภาษาเรียบๆ ง่ายๆ

ตัวอย่างที่ ๑

คนแล้วคนเล่าที่จากไปเพราะมะเร็งตับ สร้างความหวาดผวาแก่ผู้ทราบข่าวเป็นระยะที่จั่วหัวเรื่องแบบนี้ แค่อยากเน้นให้เห็นถึงความแตกต่างของโรคมะเร็งชนิดนี้กับมะเร็งอื่นๆ ว่า มะเร็งตับ รอให้มีอาการก็สายเสียแล้ว

(คัดจาก น.พ. วีรวุฒิ อิ่มสำราญ “มะเร็งตับ รอให้มีอาการก็สายเสียแล้ว” ใน น.ส.พ. **มติชน** ฉบับวันเสาร์ที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๕๒ หน้า ๙)

ตัวอย่างที่ ๒

ในรอบ ๑ ปีที่ผ่านมา ประเทศไทยของเราเกิดเหตุการณ์ร้ายแรงหลายเหตุการณ์ทั้งภัยพิบัติจากคลื่นยักษ์สึนามิ พายุฝนกระหน่ำทำให้เกิดน้ำท่วมในหลายจังหวัด ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่เกิดจากธรรมชาติ แต่เหตุการณ์ที่เสียหายรุนแรงกว่านั้นคือเหตุการณ์ที่คนไทยฆ่ากันเองที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้

(คัดจาก เรียงความเรื่อง **สูญเสีย...สูญสิ้น...สูญเปล่า** ของ น.ส. ศุภธิดา วิรุฬพัฒน์ รหัส ๔๗๐๔๐๑๐๑๙๐)

วิธีที่ ๔ คำนำที่เริ่มต้นด้วยการให้คำจำกัดความหรือความหมายของคำ การเขียนคำนำประเภทนี้เปรียบเสมือนการไขกุญแจเข้าไปสู่เนื้อเรื่องด้วยการถอดรหัสความหมายสำคัญของเรื่อง (Key Word) ช่วยผู้อ่านเข้าใจเนื้อเรื่องที่จะอ่านได้ง่ายขึ้น

การเขียนคำนำวิธีนี้เหมาะสำหรับการเขียนคำนำของเรียงความที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับคำศัพท์ใหม่ๆ เกี่ยวกับความหมายของคำที่คนทั่วไปยังไม่เข้าใจดีพอ หรือคำที่มีการนิยามความหมายแตกต่างกันออกไป

ตัวอย่างที่ ๑

จีเอ็มโอ (GMO) เป็นคำที่ย่อมาจากคำเต็มภาษาอังกฤษว่า Genetically Modified Organisms หมายถึงพืชหรือสัตว์ที่ถูกดัดแปลงพันธุกรรม โดยอาศัยเทคโนโลยีชีวภาพและพันธุวิศวกรรม ทำให้ได้พืชหรือสัตว์สายพันธุ์ใหม่ที่มีคุณสมบัติหรือลักษณะตามต้องการ เช่น ขนาดใหญ่กว่าปรกติ มีคุณภาพดีกว่าปรกติ ผลดีคือทำให้มีอาหารเพียงพอสำหรับมนุษย์มากขึ้น แต่ผลเสียตามที่ปรากฏในสื่อต่างๆ คืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพของผู้บริโภค

(คัดจาก ศ.ดร. อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ “จีเอ็มโอ – พระเอกหรือผู้ร้ายในสังคมไทย” ใน **พินิจไทยไตรภาค ปฐมภาค : ภาษา พ.ศ. ๒๕๔๙** หน้า ๑๐๕)

ตัวอย่างที่ ๒

คำว่านักเรียนเป็นคำที่น่าสนใจ คำใดประกอบด้วยหน่วยคำ “นัก” มักมีความหมายไปในทาง “ผู้เชี่ยวชาญ” หรือ “ผู้มีอาชีพทางใดทางหนึ่ง” เช่นนักเรียน นักแสดง นักเขียน นักพูด นักสืบ นักบิน ฯลฯ ดังนั้น คำว่า **นักเรียน** จึงมีความหมายในทำนอง “ผู้ที่เรียนเป็นอาชีพ” หรือ “ผู้มีอาชีพในการเรียน” คำว่า**นักเรียน**จึงมีความหมายเข้มกว่าคำว่า**ผู้เรียน** ซึ่งหมายถึง “คนที่เรียน” นักเรียนจึงควรทำตัวเป็นผู้เรียนที่เอาจริงเอาจัง ในเมื่อการเรียนเป็นอาชีพ การเรียนก็ต้องมาเป็นอันดับแรก ไม่ใช่งานอดิเรก นักเรียนที่แท้จริงจึงต้องขยันและเห็นคุณค่าของการตักตวงความรู้

(คัดจาก ศ.ดร. อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ “นักเรียนในวัฒนธรรมไทย” ใน **พินิจไทยไตรภาค ปฐมภาค : ภาษา พ.ศ. ๒๕๔๙** หน้า ๑๑๖)

ตัวอย่างที่ ๓

สิ่งหนึ่งเป็นบ่อเกิดของสิ่งต่างๆ มากมาย สิ่งนี้ทำให้โลกน่าอยู่ ทำให้ทุกสิ่งทุกอย่าง หรือแม้กระทั่งทุกชีวิตผูกพันกันอย่างไม่มีความเหน็ดเหนื่อย ทำให้ต้องยึดติดทุกครั้งทีนึกถึงหรือบางครั้งก็ อาจทำให้โลกทั้งโลกกลายเป็นสีชมพูภายในพริบตาเดียว แต่อีกด้านหนึ่งของสิ่งๆ นี้ อาจทำให้ ทุกสิ่งทุกอย่างที่เคยเป็นคุณกลับกลายเป็นโทษมหันต์ ทำให้รอยยิ้มต้องเปลี่ยนเป็นคราบน้ำตา ทำให้ต้องปฏิเสธสิ่งดีๆ ที่ควรจะได้รับและอาจทำให้คนบางคนไม่สามารถมีชีวิตอยู่ได้ สิ่งๆ นี้ ฉะนั้นเรียกมันว่าความรัก

(คัดจากเรียงความเรื่อง เพื่อนเอ๋ย จะบอกให้ของ น.ส. ทิตยัตติยา ชื่นเจริญ วิชาเอก ภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์)

วิธีที่ ๕ คำนำที่เขียนด้วยการนำข่าวที่กำลังเป็นที่สนใจหรือปัญหาเร่งด่วนของ สังคมมากล่าว คำนำประเภทนี้จะเขียนด้วยการนำข่าวหรือปัญหาเร่งด่วนของสังคมที่กำลัง เป็นที่วิพากษ์วิจารณ์อยู่ในขณะนั้นมากล่าวนำเรื่อง ทำให้ผู้อ่านอ่านเรื่องพร้อมกับการนึกถึง ข่าวหรือปัญหาสังคมในขณะนั้นควบคู่กันไป

ตัวอย่างที่ ๑

“โจรใต้โหดยิงสาวท้องร่อแร่ บีมตลัด ๒๐ จุด ตำรวจ ชาวบ้านเจ็บระนาว ไม่เว้นแม้ เด็ก ๒ ขวบ” ข้อความจากข่าวพาดหัวหนังสือพิมพ์นี้ ทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกสะเทือนใจกับ เหตุการณ์ใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ เมื่อไรร้อนเหตุการณ์เช่นนี้จะจบลงเสียที คำถามนี้ คงอยู่ในหัวใจของคนไทยหลายๆ คน เช่นกัน

(คัดจากเรียงความเรื่อง ใต้ร่มไตรรงค์ ของ น.ส. ไพรผกา เพชรย่อย รหัส ๔๗๐๑๐๐๘๘๘ วิชาเอกภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์)

ตัวอย่างที่ ๒

เป็นที่รับรู้กันอยู่ว่าเศรษฐกิจโลกยังส่อแนวโน้มว่าจะวิกฤติอยู่ สหรัฐอเมริกาซึ่งเป็น ต้นเหตุยังแก้ไขได้ไม่ทัน ผลกระทบต่อเนื่องมารุนแรงที่ยุโรปและมีแนวโน้มจะลามแรงใน เอเชียอีกไม่นาน

(คัดจาก นายดาต้า คอลัมน์ เมนูข้อมูล “ความไม่เชื่อมั่น” ใน มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ วันที่ ๑๘ - ๒๔ ธันวาคม ๒๕๕๒ ปีที่ ๓๐ ฉบับที่ ๑๕๓๑ หน้า ๗๕)

วิธีที่ ๖ คำนำที่ขึ้นต้นด้วยคำถามหรือข้อความชวนให้คิด วิธีนี้ผู้เขียนอาจเริ่มต้นด้วยประโยคคำถาม ทำให้ผู้อ่านอยากจะตอบ หรือด้วยข้อความที่ชวนให้ผู้อ่านเกิดความคิดในทางเห็นด้วยหรือโต้แย้ง

ตัวอย่างที่ ๑

คงมีหลายคนตั้งคำถามว่า “คนเราเกิดมาทำไม” ฉะนั้นเองเป็นคนหนึ่งที่ชอบตั้งคำถามนี้กับตนเองเสมอ เวลาที่ฉันทำอะไรไม่สำเร็จ ท้อถอยกับชีวิต และไม่รู้จะอยู่ต่อไปเพื่ออะไร แต่ท่านเชื่อหรือไม่ว่าในทุกคำถามย่อมมีคำตอบในตัวเองอยู่เสมอ แม้จะใช้เวลานานกว่าจะหาคำตอบนั้นเจอ

(คัดจากเรียงความเรื่องเพื่อใครสักคน ของ น.ส. สุธาสินี ธรรมวิจารณ์ รหัส ๕๑๐๔๐๐๓๗๘๔)

ตัวอย่างที่ ๒

คนไทยเคยอยู่กันอย่างปรกติสุขมาเป็นเวลาช้านาน คนไทยมีนิสัยรักความสงบ รักความอิสระ มีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน แต่เหตุไฉนคนไทยทุกวันนี้จึงมีแต่ความขัดแย้ง ขาดความสมัครสมานสามัคคี หากเป็นเช่นนี้สังคมไทยจะมีความสุขเหมือนเช่นอดีตได้อย่างไร

(คัดจากเรียงความเรื่องความสงบอยู่ที่ไหน ของ น.ส. สุธาสินี สอนทรัพย์ รหัส ๔๗๐๔๐๑๓๘๐๖ วิชาเอกภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์)

วิธีที่ ๗ คำนำที่เขียนด้วยการโน้มน้าวใจให้ผู้อ่านอยากอ่านและมีความเห็นคล้อยตาม การเขียนคำนำวิธีนี้ผู้เขียนจะใช้ชั้นเชิงและลีลาภาษาที่น่าสนใจ ทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกรักอยากอ่านและมีความเห็นคล้อยตามเหตุผลของผู้เขียน

ตัวอย่างที่ ๑

ในช่วงชีวิตหนึ่งของทุกคน ย่อมมีโอกาสได้พบกับเหตุการณ์หรือสิ่งที่ทำให้ตนเองเกิดความประทับใจ ซึ่งเป็นความรู้สึกดีๆ ที่เราพึงพอใจ เป็นความทรงจำยากที่จะลืม และมีความสุขทุกๆ ครั้งที่ได้นึกถึงความประทับใจนั้นๆ และความประทับใจของแต่ละคนอาจเป็นแรงบันดาลใจที่ทำให้ตนเกิดกำลังใจในการทำสิ่งใดให้ประสบความสำเร็จ อย่างที่ฉันได้เป็นอยู่ทุกวันนี้

(คัดจากเรียงความเรื่องเพราะฉันประทับใจ ของ น.ส. นฤมล ไหวทรง รหัส ๔๗๐๔๐๐๗๘๕๗ วิชาเอกภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์)

ตัวอย่างที่ ๒

เราทุกคนล้วนมีประสบการณ์ชีวิตมาด้วยกันทั้งนั้น ทั้งในทางที่ดีและไม่ดี เรามักอยากจะทำดีหรือประสบผลสำเร็จที่ดีเอาไว้ และลืมประสบการณ์ที่ไม่ดีไปจากความทรงจำ แต่ไม่ว่าประสบการณ์นั้นจะดีหรือไม่ดีก็ตาม ประสบการณ์เป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งในชีวิตที่จะสอนให้เราเรียนรู้อะไรหลายๆ อย่าง อาจสอนให้เรารู้จักต่อสู้กับอุปสรรค สอนให้เราอดทน อดกลั้น และเข้มแข็งมากกว่าเดิม รวมทั้งการรู้จักนำประสบการณ์นั้นมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน

(คัดจากเรียงความเรื่องบันทึกจากใจ ของ น.ส. นุชนา กลับมารัมย์ รหัส ๔๕๐๓๕๐๗๖๖๙ วิชาเอกสื่อสารมวลชน คณะมนุษยศาสตร์)

วิธีที่ ๘ คำนำที่เขียนด้วยการยกข้อความที่เป็นคำพูด คำคม คำขวัญ บทร้อยกรอง บทเพลง หรือสุภาษิตที่น่าสนใจ การเขียนคำนำวิธีนี้ผู้เขียนจะยกข้อความประเภทใดประเภทหนึ่งเหล่านี้มาประกอบคำนำที่เขียน

ตัวอย่างที่ ๑

“สำหรับคนที่เติบโตมาจนครึ่งชีวิตแล้วยังไม่เคยมีโอกาสสัมผัสตัวตนที่แท้จริงของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว อยากจะบอกว่า...คุณกำลังปล่อยให้ช่วงเวลาที่ดีที่สุดช่วงหนึ่งของชีวิตหลุดลอยไปอย่างน่าเสียดาย”

หนึ่งในประโยคทองจากคำนำผู้เขียนในหนังสือ “ฮักแพง...เมืองลาว” สารคดีจากฝีมืออันเยี่ยมยุทธ์ของ สุमितรา จันท์เงา ถือเป็นอีกหนึ่งข้อพิสูจน์ของประสบการณ์ในการท่องเที่ยวสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวได้เป็นอย่างดี ในฐานะที่ลาวเป็นประเทศเพื่อนบ้านที่ใกล้ชิดสนิทสนมที่สุด มีรากภาษาและวัฒนธรรมใกล้เคียงกับเมืองไทยมากที่สุด

(คัดจากดุษฎี สนเทศ คอลัมน์คนกับหนังสือ “ฮักแพง...เมืองลาว โดยสุमितรา จันท์เงา” ในหนังสือพิมพ์มติชน ฉบับวันเสาร์ที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๕๒ หน้า ๓)

ตัวอย่างที่ ๒

“ไข่มุกอันดามัน สวรรค์เมืองใต้ หาดทรายสีทอง สองวีรสตรี บารมีหลวงพ่อแช่ม” คำขวัญข้างต้นนี้ ต่อให้ใครที่ไม่เคยรู้มาก่อนว่าเป็นคำขวัญของที่ไหน ก็คงจะเดาได้ไม่ยากกว่านี้คือ คำขวัญประจำจังหวัดภูเก็ต จังหวัดซึ่งเป็นเกาะที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทยนั่นเอง

(คัดจาก UBC Magazine ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๘๔ มิถุนายน ๒๕๕๘ หน้า ๙๒)

กลวิธีและตัวอย่างการเขียนคำนำทั้ง ๘ ประการนี้เป็นแนวทางสำหรับการเขียนคำนำประกอบการเขียนเรียงความของนักศึกษา ซึ่งนักศึกษาควรเลือกตามความเหมาะสม หรือนักศึกษาอาจคิดวิธีการเขียนขึ้นใหม่ก็ได้ แต่ขอให้อยู่ในกรอบคุณลักษณะของคำนำที่ดี คือ รั้าใจผู้อ่าน เนื้อหาสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง ใช้ภาษาประณีต สละสลวย และเปิดประเด็นเข้าสู่เนื้อเรื่องไม่วกไปวนมา

๓. เนื้อเรื่อง (Body) เป็นส่วนสำคัญที่สุดของเรียงความ เพราะเป็นส่วนเนื้อหาที่เป็นรายละเอียดของเรื่องที่จะทำให้ผู้อ่านได้รับความรู้หรือเข้าใจเรื่องราวได้อย่างชัดเจน การลำดับเนื้อหาของเรื่องควรยึดโครงเรื่องเป็นแกน เพราะจะทำให้การลำดับความของเนื้อเรื่องเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ไม่สับสนวุ่น

ในส่วนของเนื้อเรื่องนี้อาจประกอบด้วยข้อความหลายย่อหน้า เพราะย่อหน้าหนึ่งๆ จะกล่าวถึงใจความสำคัญเพียงประการเดียว ดังนั้นในส่วนเนื้อเรื่องจึงอาจแบ่งเป็นย่อหน้าย่อยๆ เพื่อให้การแบ่งเนื้อหาของเรื่องชัดเจนขึ้น

เนื้อเรื่องที่ดีควรมีคุณลักษณะดังนี้

1. เขียนตามโครงเรื่องที่วางไว้
2. ลำดับใจความที่ละตอน
3. ขึ้นย่อหน้าใหม่เมื่อจบใจความแต่ละตอน
4. เนื้อความในแต่ละย่อหน้าต้องเกี่ยวเนื่องและสัมพันธ์กัน
5. ใจความของเนื้อเรื่องต้องมีสาระ ข้อเท็จจริงและให้รายละเอียดชัดเจน

เนื่องจากเนื้อเรื่องประกอบด้วยข้อความหลายย่อหน้าซึ่งจำเป็นต้องเชื่อมโยงใจความของย่อหน้าให้ต่อเนื่องและสัมพันธ์กัน ในที่นี้จะได้กล่าวถึงการดำเนินเรื่องและการเชื่อมโยงย่อหน้า ดังนี้

การดำเนินเรื่อง

การดำเนินเรื่องที่น่าสนใจมี ๓ ประการคือ

1. การดำเนินเรื่องตามระยะเวลา โดยดำเนินเรื่องจากระยะเวลาที่เกิดก่อนไปหาหลัง หรือจากระยะเวลาที่เกิดที่หลังไปหาก่อน แต่เนื่องจากเรียงความเป็นงานเขียนประเภทสารคดีมุ่งเนื้อหาสาระมากกว่าความบันเทิง จึงควรดำเนินเรื่องจากระยะเวลาที่เกิดก่อนไปหาหลัง เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องราวได้ง่ายและชัดเจน

ตัวอย่าง เรียงความที่ยกมานี้เป็นเรียงความที่เขียนตามลำดับเวลา จากเวลาที่เกิดขึ้นก่อนไปสู่เวลาที่เกิดขึ้นทีหลังโดยผู้เขียนเล่าเรื่องราวในชีวิตของตนเองนับตั้งแต่เด็กจนโต ว่าได้พบเจอปัญหาและอุปสรรคอะไรบ้าง

จะดีจะชั่วอยู่ที่ตัวทำ...จะสูงหรือต่ำอยู่ที่ทำตัว

น.ส. ชนัดดา แสนลี

รหัส ๔๔๐๒๐๑๘๕๑๑

วิชาเอกภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์

คนเราเลือกเกิดไม่ได้ แต่สามารถเลือกทางเดินของชีวิตได้ คือเลือกที่จะเป็นคนดีหรือคนชั่ว สำหรับฉันแล้วเลือกที่จะเป็นคนดี ฉันเกิดมาไม่ได้มีชีวิตที่สวยงามและพร้อมเหมือนครอบครัวอื่น พ่อกับแม่ฉันแยกทางกันตอนฉันอายุได้ ๒ ขวบ ตอนที่พ่อกับแม่ทะเลาะกันฉันอยู่ในเหตุการณ์ และจดจำเหตุการณ์นั้นได้ดี แต่ด้วยความที่ยังเด็กเลยไม่รู้ว่านั้นคือการแยกทางกัน

แม่พาฉันกับพี่ชายไปอยู่บ้านยาย แต่ปู่ตามเอาพี่ชายกลับมาอยู่กับปู่ได้เพียงคนเดียว ตอนนั้นแม่มาทำงานที่กรุงเทพฯ ลูกของป้ามักจะล้อฉันว่าลูกไม่มีพ่อ แม่โดนเขาฆ่าตายแล้ว ได้ยินแบบนี้ที่ไรฉันจะร้องไห้ไปฟ้องยายทุกครั้ง ยายจะปลอบและบอกว่าแม่ไปทำงานเดี๋ยวก็กลับ

พออายุได้ ๕ - ๖ ปี ฉันมักร้องไห้ตามลูกป้าไปโรงเรียน แต่ไม่มีสูติบัตรยายเลยพาไปฝากกับเพื่อนยายที่เป็นครูใหญ่ เรียนอนุบาลถึง ป. ๑ สอบได้ที่ ๑ มาตลอด คุณครูใหญ่ก็บอกยายว่าถ้าอยากจะให้หลานเลื่อนชั้น ป. ๒ ต้องนำสูติบัตรมาแจ้งแก่ทางโรงเรียน เป็นเหตุให้ยายต้องพาฉันมาบ้านปู่ และครั้งนี้ทำให้พ่อกับแม่ฉันกลับมาอยู่ด้วยกันอีกครั้ง ฉันมีพี่ชายมี

น้องชายต่างแม่ มีญาติพี่น้องมีครอบครัวที่สมบูรณ์เหมือนครอบครัวอื่น แต่เพียง ๖ เดือน พ่อ กับแม่ก็แยกทางกันอีก แม่บอกว่ามีคนมาบอกว่าภรรยาของพ่ออีกคนกำลังจะคลอด

หลังจากนั้นฉันจึงอยู่กับปู่และย่ามาตลอด ท่านเลี้ยงดูและให้การศึกษาแก่ฉัน ฉันโชคดี ที่เรียนเก่ง ทำให้ได้รับทุนการศึกษาจนจบ ม. ๓ และตั้งใจว่าจะเรียนต่อ ม. ๔ แต่ต้องพับความ ผันเก็บไว้ ปู่บอกว่าส่งเรียนไม่ไหว เพราะพี่ชายกำลังเรียน ม. ๔ น้องชายจะต้องเรียนต่อ ม. ๑ ฉันบอกปู่ว่าไม่เป็นไรเตี้ยทำงานไปด้วยเรียนไปด้วยก็ได้ พ.ศ. ๒๕๔๐ ฉันมาทำงานที่ กรุงเทพมหานคร และเรียนการศึกษานอกโรงเรียนจนจบ ม. ๖ พ.ศ. ๒๕๔๓ ตั้งใจจะเรียนต่อสถาบัน ราชภัฏ ยาก็ป่วยเป็นอัมพฤกษ์ ต้องกลับมาดูแลยาเกือบ ๑ ปี ยาก็เสียชีวิต ฉันกลับมากองเทพฯ ไม่ถึง ๒ เดือน ปู่ก็เสียชีวิตโดยไม่ทราบสาเหตุ ตอนนั้นไม่รู้เลยว่าจะทำอะไรต่อ

เหมือนมีชีวิตใหม่อีกครั้งหลังจากที่ปู่เสีย อาของฉันก็พามาอยู่กับพี่สาวของอาเขย ท่านไม่มีลูกและเปิดร้านเสริมสวย แต่ฉันไม่ถนัดและไม่ชอบงานด้านนี้ ท่านเลยถามว่าแล้ว อยากจะทำอะไร ฉันบอกว่าอยากเรียนต่อ แต่ขอเรียนที่มหาวิทยาลัยรามคำแหงจะได้ประหยัด ค่าใช้จ่าย พ.ศ. ๒๕๔๔ สมัครเข้าเป็นนักศึกษา แต่ด้วยความที่ไม่มีเพื่อนและไม่รู้วิธีการเรียน เลยไปเข้าชมรมเพราะมีเพื่อนมาก เนื่องจากเป็นชมรมเคลื่อนไหว ทำให้มีกิจกรรมต้องออก ต่างจังหวัดและลงพื้นที่ที่มีปัญหา บางครั้งก็ไปชุมนุมประท้วงกับชาวบ้านบ่อย ทำให้ทางบ้าน ไม่พอใจ เลยออกจากบ้าน

หลังจากออกมาจากบ้านก็หางานทำแต่ไม่มีเวลามาเรียน ที่ทำงานอนุญาตให้ลาสอบ ได้เท่านั้น ฉันลงทะเลเบียนทุกเทอมแต่ไม่มีเวลามาสอบและสอบตกเกือบทุกวิชา เพราะอ่าน หนังสือไม่ทัน และพักผ่อนไม่เพียงพอ อาฉันเห็นว่าถ้ายังเป็นแบบนี้ฉันคงเรียนไม่จบแน่ เลย ให้ฉันลาออกจากงาน เพื่อมาเรียนอย่างเดียว

๓ ปีที่ผ่านมา มีหลาย ๆ คนถามฉันว่าไม่เสียเวลาหรือ บางครั้งก็นึกเสียตายเพราะ ถ้าเราตั้งใจเรียนอย่างเดียวเราคงเรียนจบนานแล้ว แต่บางครั้งก็ไม่เสียตายเพราะมันทำให้เรา ได้เรียนรู้อะไรหลาย ๆ อย่าง ที่ในตำราเรียนไม่มีสอน อาจจะเป็นปริญญาชีวิตที่ไม่มีสถาบัน ไหนอนุมัติให้

แต่ในปัจจุบันนี้ฉันได้กลับมาเรียนตามปกติ มีเพื่อน ๆ ที่เรียนด้วยกันและทำให้ฉันได้รู้ แล้วว่า การที่เราจะเรียนที่มหาวิทยาลัยรามคำแหงควรจะทำอย่างไร มีเพื่อนหลาย ๆ คนที่มี ชีวิตเหมือนฉันแต่ประสบชีวิตในทางที่ผิด ฉันคิดว่านั่นไม่ใช่ทางเลือกที่ดีเลย

ฉันมีวันนี้ได้เพราะฉันได้รับโอกาสจากผู้มีพระคุณ ที่ไม่ได้มีความสัมพันธ์ฉันญาติอะไรกับฉัน แต่ท่านเป็นเสมือนแม่ เป็นทุกๆ อย่างให้กับฉัน แต่นั่นก็คือส่วนหนึ่ง ทุกสิ่งทุกอย่างขึ้นอยู่กับตัวเรา เพราะจะดีจะชั่วอยู่ที่ตัวทำ จะสูงจะต่ำอยู่ที่ทำตัว

๒. การดำเนินเรื่องตามสถานที่ ผู้เขียนเรียงความอาจใช้สถานที่ในการดำเนินเรื่อง โดยอาจบรรยายรายละเอียดของสถานที่ หรือกล่าวถึงสถานที่นั้นๆ ว่าได้ทำให้ได้พบเรื่องราวใดบ้าง ซึ่งการดำเนินเรื่องตามสถานที่นี้ ควรดำเนินเรื่องจากสถานที่เห็นเด่นชัดมากไปสู่สถานที่เห็นเด่นชัดน้อย

ตัวอย่าง เรียงความที่ยกมานี้กล่าวถึงประสบการณ์การใช้ชีวิตนักศึกษาของนักศึกษาผู้หนึ่งที่เริ่มต้นใช้ชีวิตศึกษาในมหาวิทยาลัยรามคำแหงอย่างอ้ำว้าง เมื่อเข้าห้องสมุดก็พบนักศึกษาอยู่มากมาย ไม่มีที่ว่างให้นั่งอ่านหนังสือ จึงออกมานั่งอยู่นอกห้องสมุด ได้พบกับเพื่อนคนหนึ่ง เพื่อนคนนั้นชวนไปที่ชมรมขับร้องประสานเสียง สุดท้ายเธอและเพื่อนได้มีโอกาสทำกิจกรรมขับร้องเพลงประสานเสียงร่วมกันที่ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย

แม้เรียงความเรื่องนี้ ผู้เขียนจะไม่ได้อธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับสถานที่แต่ได้ใช้สถานที่เป็นที่ดำเนินเรื่องโดยตลอด

บันทึกจากใจ

น.ส. นุชญา กลับมารมย์

รหัส ๔๕๐๓๕๐๗๖๖๙

วิชาเอกสื่อสารมวลชน คณะมนุษยศาสตร์

เราทุกคนล้วนมีประสบการณ์ชีวิตมาด้วยกันทั้งนั้น ทั้งในทางที่ดีและไม่ดี เรามักอยากจะทำอะไรที่ดีเอาไว้ และลืมประสบการณ์ที่ไม่ดีไปจากความทรงจำ แต่ไม่ว่าประสบการณ์นั้นจะดีหรือไม่ดีก็ตาม ประสบการณ์เป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งในชีวิตที่จะสอนให้เราเรียนรู้อะไรหลายๆ อย่าง อาจสอนให้เรารู้จักต่อสู้อุปสรรค สอนให้เราอดทน อดกลั้น และเข้มแข็งมากกว่าเดิม รวมทั้งรู้จักการนำประสบการณ์นั้นมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน

ก้าวแรกที่ดิฉันเข้าไปในมหาวิทยาลัยรามคำแหง ดิฉันไม่รู้จักใครเลย ในเทอมแรกที่ดิฉันมาเรียน ดิฉันไม่ค่อยได้พูดคุยกับเพื่อนๆ คนอื่น เมื่อเรียนเสร็จแล้วดิฉันก็กลับที่พัก ในบางวิชาก็ได้พูดคุยกับเพื่อนๆ บ้าง และเริ่มที่จะทักทายกับเพื่อนๆ คนอื่นก่อน ตั้งแต่บัดนั้น

เป็นต้นมาดิฉันก็มีเพื่อนเพิ่มขึ้นทีละคนสองคน แต่เมื่อระยะเวลาผ่านไปหลังจากที่เรียนจบใน
กระบวนวิชานั้นๆ แล้ว ก็ไม่มีโอกาสได้เจอกับเพื่อนๆ อีก

วันหนึ่งดิฉันเข้าไปอ่านหนังสือในห้องสมุด ดิฉันเห็นเพื่อนๆ แต่ละคนกำลังอ่าน
หนังสืออย่างขะมักเขม้น ดิฉันกวาดสายตามองไปรอบๆ ห้องสมุดก็พบว่าไม่มีที่ว่างให้ดิฉันนั่ง
อ่านหนังสือ และในขณะนั้นเองทำให้ดิฉันรู้ว่าต่อไปนี่เราต้องรู้จักหาความรู้เพิ่มเติมให้มากกว่า
นี้ เราต้องแข่งกับตัวเองให้ได้เสียก่อน ก่อนที่จะไปแข่งกับคนอื่น ดิฉันตัดสินใจเดินออกจาก
ห้องสมุดมานั่งอ่านหนังสือตรงม้านั่งใต้ร่มไม้ ในใจดิฉันคิดว่าจะทำอย่างไรดีจึงจะมีโอกาสมา
เรียนหนังสือบ่อยๆ เพราะดิฉันต้องทำงานไปด้วย เรียนด้วย ดิฉันต้องแบ่งเวลาระหว่างงานกับ
การเรียนให้มีความเหมาะสมกันมากที่สุด ดิฉันเหนื่อยที่ต้องทำสองสิ่งในเวลาเดียวกัน แต่ดิฉัน
ก็ไม่เคยท้อ ดิฉันคิดเพียงว่าคนอื่นทำได้ เราก็กทำได้เหมือนกัน

ในขณะที่ดิฉันกำลังนั่งคิดอยู่นั่นเอง ดิฉันก็ได้มีโอกาสได้เจอเพื่อนคนนั้นอีกครั้งหนึ่ง
ซึ่งเราเคยเจอกันในชั้นเรียนเมื่อเทอมที่ผ่านมา เพื่อนของดิฉันชื่อ “ชนคม” ดิฉันและเพื่อนหนึ่ง
คุยกันอยู่ครู่หนึ่งเขาจึงชวนดิฉันไปที่ชมรมขับร้องประสานเสียง ชนคมแนะนำให้ดิฉันให้รู้จัก
เพื่อนๆ ในชมรม ครั้งแรกดิฉันยังไม่ค่อยสนิทกับเพื่อนคนอื่นๆ มากนัก จนกระทั่งเราได้มี
โอกาสที่จะได้ไปร้องเพลงประสานเสียงในงานวันศิลปินแห่งชาติที่ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย

ดิฉันและเพื่อนๆ เริ่มสนิทกันในช่วงที่เราต้องมาฝึกซ้อมร้องเพลงด้วยกันทุกวันเป็น
ระยะเวลาประมาณ ๓ สัปดาห์ เราทุกคนร่วมแรงร่วมใจกันสละเวลามาฝึกซ้อมเพื่อให้งาน
ออกมาดีที่สุดในทุกๆ คนที่มาที่นี่ต่างก็มีใจรักในเสียงเพลง เราฝึกซ้อมตั้งแต่เวลา ๑๖.๐๐ -
๑๘.๐๐ น. บางวันก็ซ้อมร้องเพลงจนถึง ๒ ทุ่ม และวันที่หนักที่สุดก็คงจะเป็นวันซ้อมใหญ่ เรา
ไปซ้อมกันบนเวทีที่ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย เราเริ่มซ้อมตั้งแต่เวลา ๑๖.๐๐ - ๒๒.๐๐
น. ถึงแม้ว่าจะเหนื่อยและล้าแต่ก็เป็นความภาคภูมิใจที่ครั้งหนึ่งเราได้มีโอกาสมายืนอยู่บนเวที
แห่งนี้ หลังจากที่ได้ดิฉันกลับมาจากศูนย์วัฒนธรรมแล้วดิฉันนอนไม่หลับเลย เพราะตื่นเต้นมากที่
จะได้ขึ้นไปแสดงบนเวทีอันทรงเกียรติ

เมื่อถึงวันงาน ดิฉันและเพื่อนๆ ทุกคนยิ่งตื่นเต้นมากขึ้นไปอีก บางคนถึงกับลงทุนไป
แต่งหน้าทำผมที่ร้านเพื่อที่จะให้ตัวเองดูสวยและดูดีที่สุดในงานวันรับปริญญาเสียอีก

เพราะเราอยู่ท่ามกลางสายตาหลายร้อยคู่ที่มีทั้งศิลปินอาวุโสที่จะมารับรางวัล ดารานักแสดง สื่อมวลชนที่มารอทำข่าว รวมทั้งประชาชนที่เข้ามาชมงานในวันนี้

และแล้วเวลานั้นก็มาถึงเมื่องานเริ่มขึ้น ดิฉันและเพื่อนๆ มายืนบนเวทีโดยเวทีจะมีลักษณะที่เลื่อนขึ้นได้ เมื่อมีการส่งสัญญาณเวทีค่อยๆ เลื่อนขึ้นทีละนิดๆ ม่านค่อยๆ เปิดออก สายตาทุกคู่จ้องมาที่พวกเรา ดิฉันรู้สึกเหมือนว่าเรากำลังแสดงคอนเสิร์ต วันนั้นร้องเพลง ๓ เพลง โดยร้องเปิดงาน ๒ เพลง ร้องปิดงาน ๑ เพลง ดิฉันและเพื่อนๆ ทุกคนเป็นตัวแทนของ มหาวิทยาลัยรามคำแหงที่ได้มาแสดงในงานครั้งนี้ เมื่อเพลงจบลงก็ได้รับเสียงปรบมือจากผู้ชมจำนวนมาก ม่านค่อยๆ ปิด แต่เสียงปรบมือยังก้องอยู่ในใจของดิฉันตลอดเวลาแม้ว่างานจะผ่านไปหลายเดือนแล้วก็ตาม

ดิฉันรู้สึกภูมิใจเป็นอย่างมากที่ได้มาเรียนที่มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่นี้ทำให้ดิฉันได้รับประสบการณ์ดีๆ หลายอย่างที่ไม่อาจจะหามาได้จากตำราเรียน มิตรภาพของดิฉันกับเพื่อนเกิดขึ้นที่นี้ ดิฉันมีโอกาสได้รู้จักกับเพื่อนหลายคนหลายอาชีพ มีทั้งเพื่อนที่อายุรุ่นราวคราวเดียวกับดิฉัน และมีทั้งเพื่อนที่อายุมากกว่าดิฉัน ซึ่งแต่ละคนต่างก็มีประสบการณ์ดีๆ หลายอย่างมาเล่าสู่กันฟัง ทำให้ดิฉันได้รับความเพลิดเพลินและความรู้ใหม่ๆ เกี่ยวกับอาชีพที่เขาทำอยู่ บางเรื่องดิฉันก็สามารถนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันของดิฉันได้เป็นอย่างดี ที่นี้ทำให้ดิฉันได้มีโอกาสไปยืนอยู่บนเวทีอันทรงเกียรติ ที่นี้สอนให้ดิฉันรู้จักแบ่งเวลาและแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และสิ่งสำคัญที่สุดทำให้ดิฉันมองเห็นอนาคตของตนเองได้เป็นอย่างดี

๓. การดำเนินเรื่องด้วยเหตุและผล การดำเนินเรื่องวิธีนี้จะใช้เหตุหรือผลเป็นที่ตั้งขึ้นอยู่กับการเน้นเรื่องใดเป็นสำคัญ โดยกล่าวถึงเรื่องที่ต้องการเน้นทีหลัง เช่นถ้าต้องการเน้นเหตุ ก็กล่าวถึงผลก่อนแล้วจึงกล่าวถึงเหตุ ถ้าต้องการเน้นผลก็กล่าวถึงเหตุก่อน กล่าวถึงผลทีหลัง

ตัวอย่าง เรียงความที่ยกมานี้ดำเนินเรื่องด้วยเหตุและผล โดยผู้เขียนเน้นเหตุมากกว่าผล โดยกล่าวถึงผลที่ทำให้เธอเลิกคิดน้อยใจในชีวิต อันเนื่องมาจากการได้พบเพื่อนคนหนึ่ง

สิ่งที่ฉันเป็น

นางสาวจรรยาภรณ์ ชำนาญธุระกิจ

รหัส ๔๗๐๔๐๐๗๘๔๐

วิชาเอกภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์

ทุกคนเกิดมาบางคนมีพร้อมทุกอย่าง มีพ่อแม่ มีหน้าที่การงาน มีฐานะดี มีการศึกษาสูง แต่ก็มีบางคนที่ไม่ได้มีพร้อมทุกอย่าง และเขาก็ต้องการอยากจะมีพร้อมเหมือนคนอื่น เพียงแต่เขาไม่มีโอกาสที่จะเป็นเช่นนั้น แต่คนเราเมื่อเกิดมาแล้ว ก็ต้องยอมรับในสิ่งที่ตัวเองมีอยู่ และยอมรับในสิ่งที่ตัวเองเป็น บางครั้งฉันก็คิดน้อยใจตัวเองเหมือนกันที่ฉันเป็นแบบนี้ทำไมฉันไม่เกิดมามีพร้อมทุกอย่างเหมือนคนอื่น ๆ มีครอบครัวที่อยู่พร้อมหน้าพร้อมตากัน มีเงินใช้มาก ๆ แต่พอฉันได้รู้จักเพื่อนคนหนึ่ง ความคิดน้อยใจตัวเองของฉันก็ถูกลบออกไปจากสมองทันที ฉันยอมรับในสิ่งที่ฉันเป็น และพอใจในสิ่งที่ฉันมีอยู่

ฉันเป็นคนจังหวัดสุรินทร์ อาศัยอยู่กับยายตั้งแต่เล็กจนโต บ้านฉันไม่ได้ร่ำรวย ฐานะพอมีพอกิน แต่ฉันจะน้อยใจตัวเองว่าทำไมฉันไม่มีพร้อมทุกอย่างเหมือนคนอื่น ฉันจะชอบบ่นให้ยายฟังอยู่เป็นประจำ แต่ยายก็จะบอกกับฉันว่า “ถึงเราไม่ร่ำรวยเหมือนคนอื่น ไม่มีพร้อมทุกอย่างเหมือนคนอื่น แต่เราก็มีความสุขได้ เราไม่ได้ลำบากอะไร ข้าวก็มีกิน บ้านก็มีอยู่ และยังมีคนส่งเสียให้เรียนหนังสืออีกด้วย จะน้อยใจตัวเองไปทำไม บางคนเขาก็ไม่มีพร้อมเหมือนกับเรา และเขาก็ลำบากมากกว่าเรา เขายังสามารถอยู่ได้อย่างมีความสุข เขาไม่เห็นน้อยใจตัวเองเลย” เมื่อฉันได้ฟังยายฉันพูดแบบนี้ ฉันก็รู้สึกประทับใจในตัวยายของฉัน และภูมิใจในตัวเองที่ได้เกิดมาเป็นหลานของยาย แต่ความคิดน้อยใจของฉันก็ยังไม่ได้หายขาดไป จนฉันได้มารู้จักเพื่อนคนหนึ่ง เขาทำให้ฉันรู้จักคิดและมีความคิดที่ดีขึ้น และที่สำคัญ เขาทำให้ฉันเลิกน้อยใจตัวเอง ยอมรับในสิ่งที่ตัวเองเป็น และปรับปรุงให้ดีขึ้น

ตอนนั้นฉันอายุ ๑๓ ปี ฉันจำได้ว่า ฉันกำลังเรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ได้รู้จักเพื่อน ๆ มากมาย แต่มีเพื่อนผู้หญิงชื่อ “ต่าย” จะเป็นคนเจิบ ๆ ชอบเก็บตัว ไม่ค่อยเล่นกับเพื่อน ว่าง ๆ ก็จะอ่านหนังสือ ต่ายเป็นคนที่เรียนดี มีน้ำใจ ช่วยเหลือเพื่อน เวลาเพื่อนมีเรื่องไม่สบายใจ ก็ให้คำปรึกษาให้กำลังใจเพื่อนได้ดีมาก

วันเสาร์ อาทิตย์ ซึ่งเป็นวันหยุดเรียน ฉันจะเห็นต่ายเข็นรถเก็บของเก่าขาย ตอนแรกฉันไม่แน่ใจว่าใช่ต่ายหรือเปล่า แต่พอเขาถึงหน้าบ้านฉัน ฉันก็มั่นใจทันทีว่าเป็นต่าย เราก็เลยนั่งคุยกันพักหนึ่ง ฉันอยากรู้มากกว่าทำไมเขาถึงต้องมาเก็บของเก่าตามข้างถนนไปขายแบบนี้ เขาก็เลยชวนฉันให้ไปขายของเก่าด้วยกันแล้วเขาจะเล่าให้ฟัง เพราะความอยากรู้อยากเห็นฉันจึงตกลงไปกับต่าย ช่วยต่ายเก็บของเก่า เก็บขวดตามข้างถนนไปขาย แม้แต่ในถังขยะต่ายก็เก็บเรียบ ฉันทิ้งเก็บไปด้วยทั้งอายุไปด้วย ฉันจึงถามต่ายว่า “ไม่อายบ้างหรือ” ต่ายก็บอกว่า “อายทำไมไม่ได้ทำอะไรผิด” และเขาก็เล่าให้ฟังว่า บ้านเขามีสมาชิกอยู่ ๓ คน มีป้า มีต่าย และมีน้องอีก ๑ คน ครอบครัวเขามีฐานะยากจน ต้องหาเก็บของเก่าขายเพื่อแลกกับเงินไปซื้อหนังสือเรียน ป้าก็รับจ้างทำงานทั่วไปได้เงินไม่มากนัก น้องก็กำลังเรียนหนังสืออยู่ด้วย ต่ายบอกอีกว่า “ไม่รู้ตัวต่ายเองจะได้เรียนถึงชั้นไหน แต่ต่ายก็ไม่เคยคิดท้อถอยเลย มีแต่ขยันมากขึ้นกว่าเดิม ฉันก็เลยถามเขาว่า “คิดน้อยใจตัวเองบ้างหรือเปล่าที่ชีวิตตัวเองเป็นแบบนี้ ไม่มีพร้อมเหมือนคนอื่น ๆ” ต่ายก็ตอบว่า “ไม่เคยคิดเลย ไม่รู้จะน้อยใจตัวเองไปทำไม มันไม่ได้ช่วยให้ชีวิตเราดีขึ้น สู้ทำวันนี้ให้ดีที่สุดและพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่จะไม่ดีกว่าหรือ” คำพูดของต่ายทำให้ฉันคิดได้ หลังจากวันนั้นมา ฉันก็ไม่เคยคิดน้อยใจตัวเองอีกเลย และฉันก็ยอมรับในสิ่งที่ฉันเป็นด้วย

ฉันไม่คิดว่าผู้หญิงตัวเล็กๆ ที่ชื่อ “ต่าย” จะสามารถเปลี่ยนความคิดของฉันได้ แต่เขาก็สามารถทำได้ ความคิดดีๆ และสิ่งต่างๆ ที่ฉันได้รับจากผู้หญิงคนนี้ ทำให้ฉันประทับใจในตัวเขามาก ไม่ใช่แค่ความพอใจในสิ่งที่ตัวเองมีอยู่ แต่ต่ายยังสอนให้ฉันรู้จักกับ “มิตรภาพของคำว่าเพื่อน” การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี หลังจากที่จบ ม.๖ ต่ายก็ไม่ได้เรียนต่อ เขาต้องออกไปทำงานส่งน้องเรียนหนังสือ และฉันก็ไม่ได้ติดต่อกับต่ายอีกเลย แต่ฉันก็ยังจำได้เสมอ ไม่เคยลืมว่า ฉันมีเพื่อนคนหนึ่งชื่อ “ต่าย” คนที่สามารถเปลี่ยนความคิดของฉันให้ดีขึ้นได้ ทำให้ฉันรู้จักตัวเอง ยอมรับตัวเอง นี่แหละคือ “สิ่งที่ฉันเป็น”

การเชื่อมโยงย่อหน้า

นอกจากการดำเนินเรื่องซึ่งจะช่วยให้เนื้อเรื่องของเรียงความดำเนินไปอย่างราบเรียบแล้ว การเชื่อมโยงย่อหน้าด้วยคำหรือวลี ยังช่วยให้ย่อหน้าแต่ละย่อหน้ามีสัมพันธ์ภาพชัดเจน ไม่เป็นย่อหน้าที่ขาดความเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกัน

ตัวอย่าง เรียงความที่ยกมาเป็นตัวอย่างนี้ ให้นักศึกษาสังเกตข้อความที่พิมพ์ตัวเน้นของแต่ละย่อหน้า ซึ่งเชื่อมโยงด้วยคำหรือวลี

ภายใต้ความร่มรื่น

น.ส. ชลธิชา ทิพย์ศรี

รหัส ๔๗๐๔๐๐๗๘๕๔

วิชาเอกภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์

ในช่วงชีวิตของคนๆ หนึ่ง จะมีสักกี่ครั้งที่เราได้มีโอกาสเจอกับเรื่องราวหรือเหตุการณ์ที่ยากจะลืมเลือน และสามารถจดจำได้ตลอดไปโดยไม่ต้องบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษรเหมือนเรื่องราวที่ฉันได้พบและอยากนำมาเล่าสู่ท่านผู้อ่านนี้

ภายในซอยเล็กๆ ที่ห่างไกลจากถนนที่มีรถเคลื่อนตัวอย่างช้าๆ หรือบางครั้งอาจไม่เคลื่อนตัวเลย เหมือนกับว่ารถเหล่านั้นกำลังจอดให้ลูกค้าเลือกซื้อว่าจะเอารถคันไหนดี ภายในซอยเล็กๆ มีต้นไม้ทำให้บรรยากาศภายในนั้นร่มรื่นมาก แต่ฉันว่าภายในความร่มรื่นมีความรู้สึกเศร้าใจและรอคอยการมาเยือนของผู้คน และมีความหวังเล็กๆ ว่าจะมีใครสักคนมองเห็น ซึ่งฉันก็ได้มีโอกาสเห็นและสัมผัสกับบรรยากาศนั้น ซึ่งภายในนั้นมีโรงเรียนสำหรับเด็กปัญญาอ่อน ที่แทรกอาคารเล็กๆ ภายในพื้นที่แคบๆ และมีเด็กกับครูรวมกันแล้วไม่ถึง ๕๐๐ ชีวิต

สิ่งแรกที่ฉันเห็นเมื่ออย่างเข้าไป คือโบหน้าที่มีรอยยิ้มท่าทางจะมีความสุข เมื่อเห็นนักศึกษาจำนวน ๓๑ คนมาเยือนที่นั่น ภายในนั้นฉันได้เห็นสภาพเด็กปัญญาอ่อนที่เขามีความสุขอยู่ในโลกส่วนตัวของเขา ที่ทำนองๆ เราๆ ที่ปกติไม่สามารถรับรู้ว่าเขาคิดอะไรอยู่ แต่จากสีหน้าแววตาเขามีความสุขมากเลยทีเดียว แต่บางคนก็ดูลึกลึกลับจนผิดปกติ

ในโรงเรียนแห่งนี้ฉันได้มีโอกาสสัมผัสกับเด็กๆ หลายคน ซึ่งที่เด่นๆ และจำได้มีอยู่ ๓ - ๔ คน และฉันคิดว่าเขาก็เป็นที่รู้จักของคนที่มาเยือนที่นี่ คนแรกเป็นคนที่ชอบก๊อสนิลา่มาก เจอใครก็ถามและเล่าเรื่องก๊อสนิลาให้ฟัง คนที่สองเป็นสาวน้อยน่ารักตัวขาวจืด ผมยาว ร่วงอวบเล็กน้อย สาวน้อยคนนี้ครูที่อยู่ที่นี่เล่าให้ฟังว่าเป็นดาราเคยถ่ายละครด้วย ฉันและเพื่อนๆ ได้ฟังก็ตะลึงไปตามๆ กัน คนที่สามเป็นสาวน้อยเช่นกัน แต่เธอร่างผอม ผิวคล้ำ เธอทักทายคนนั้นคนนี้ไปทั่ว อัจฉริยะของเธอดีมาก และสุดท้ายคนที่สี่ซึ่งฉันประทับใจคนนี้นัก เขาเข้ามาหาฉันและจับมือฉัน และเขาก็ใช้จมูกของเขาสัมผัสที่มือของฉัน ฉันรู้สึกแปลกใจเด็ก

คนนี่เขาจำพฤติกรรมแบบนี้มาจากไหน และเขารู้ได้อย่างไรว่าการแสดงพฤติกรรมแบบนี้ แปลว่า “ฉันรักเธอ” พอฉันก้าวลงมาจากบันไดเขาก็จูงมือฉัน และทำท่าดีใจยิ้มน้อยยิ้มใหญ่จน ฉันรู้สึกขำไม่หาย

การมาเยือนที่นั่นพวกเราไม่ได้มาเยือนเป็นกลุ่มแรก แต่เคยมีนักศึกษาจากสถาบัน อื่นมาเยือนที่นั่นก่อนหน้าเราแล้ว ครูที่นั่นเล่าให้ฉันฟังว่า นักศึกษาได้สอนงานฝีมือให้กับ นักเรียนที่นั่น แต่สอนให้เฉพาะนักเรียนบางกลุ่มที่มีความสามารถพอที่จะทำงานฝีมือได้ และครู ยังเล่าให้ฟังอีกว่า เด็กบางคนได้รับการดูแลและสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้แล้ว แต่พวกเขา ยังอยากที่จะอยู่ที่นั่น ไม่อยากกลับไปอยู่กับครอบครัว เพราะเขาอยู่ที่นั่นแล้วก็มีความสุขที่ได้ เจอกับเพื่อนๆ

พอดกเที่ยงฉันและเพื่อนๆ ก็มีกิจกรรมเล็กๆ น้อยๆ ที่ทำร่วมกันกับเด็กที่นั่น ดูท่า ทุกคนคงสนุกและชอบการเต้นและชอบฟังเพลงกันทุกคน และเด็กๆ ที่นั่นก็มีการแสดงให้เราดู เป็นการแสดงการเล่นดนตรีของชาวเขา ซึ่งเขาทำได้น่าทึ่งมากและยังมีการเต้นประกอบ เพลงให้ดูด้วย ทุกๆ คนที่นั่งอยู่ก็พร้อมใจกันปรบมือและส่งเสียงดังเจี๊ยวจ้าว แสดงถึงความ สนุกสนานครึกครื้น จากนั้นบ่ายแก่ๆ พวกเราก็กลับ ก่อนกลับก็มีการมอบโทรทัศนให้ทาง โรงเรียน แต่ถึงเราจะกลับจากที่นั่นแต่รอยยิ้มของพวกเราที่มีความใสซื่อบริสุทธิ์ ยังคงติดอยู่ในเซลล์เท่ากำปั้งที่เรียกว่าหัวใจของฉันอยู่ไปอีกนานเลยทีเดียว

หลังจากฉันกลับมาฉันก็รู้สึกว่เด็ก ๆ พวกนั้นมีอะไรบางอย่างที่เราไม่มี และอะไร บางอย่างนั้นก็คือ “การทำให้คนอื่นมีความสุข โดยที่เขาไม่จำเป็นต้องพูดออกมาเป็นคำพูด หรือใช้วัตถุอะไรสักอย่างที่เรียกว่าของขวัญมาให้แก่เรา เพียงแต่เรานั่งดูเขาเล่นและอยู่ในโลก ส่วนตัวของเขาด้วยใบหน้าที่เป็นยิ้มก็ช่วยให้เรามีความสุขได้”

๔. บทสรุป (Conclusion) เป็นส่วนปิดเรื่อง การปิดเรื่องควรทำให้ผู้อ่านเกิดความ ประทับใจ เกิดความรู้สึกคล้อยตามเนื้อหาของเรื่องที่เขียนมา ไม่ควรเขียนบทสรุปออกนอก ประเด็น เปิดประเด็นใหม่ หรือขัดแย้งกับเรื่องที่เขียนมาเพราะจะทำให้เรื่องที่เขียนบานปลาย จนจบไม่ลง

บทสรุปที่ดีควรมีลักษณะดังนี้

๑. เขียนทิ้งท้ายให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกประทับใจ หรือชักจูงใจผู้อ่านให้เกิดความรู้สึกคล้อยตาม
๒. ใช้ภาษาสั้นๆ กระชับและได้ใจความ
๓. ใจความของส่วนสรุปต้องสัมพันธ์กับเนื้อเรื่อง และอาจเน้นย้ำใจความสำคัญของเรื่องอีกครั้งหนึ่งก็ได้

ข้อหลีกเลียงในการเขียนบทสรุป

๑. เขียนบทสรุปด้วยข้อความห้วนสั้น หรือเขียนยืดยาวจนจบไม่ลง
๒. เปิดประเด็นใหม่หรือเพิ่มรายละเอียดของเรื่อง
๓. สรุปวิธีเกี่ยวกับการเขียนคำนำ เพราะจะทำให้เรียงความมีรูปแบบซ้ำซาก ไม่น่าสนใจ
๔. สรุปด้วยการย่อเรื่องทั้งหมด เพราะบทสรุปไม่ใช่อย่อเรื่องซึ่งจะไม่ทำให้อ่านเกิดความประทับใจแต่อย่างใด

วิธีการเขียนบทสรุป

วิธีการเขียนบทสรุปมีหลายวิธี นักศึกษาคควรศึกษาวิธีการเขียนบทสรุป เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการฝึกเขียน ดังนี้

วิธีที่ ๑ การเขียนบทสรุปด้วยการย้ำแนวคิดสำคัญของเรื่อง การเขียนบทสรุปวิธีนี้ไม่ใช่อย่อเรื่องแต่เป็นการกล่าวย้ำแนวคิดสำคัญของเรื่องอีกครั้งช่วยให้เรื่องที่เขียนมีน้ำหนัก (สารัตถภาพ) ทั้งยังทำให้อ่านจดจำแนวคิดสำคัญของเรื่องได้อีกด้วย

ตัวอย่างที่ ๑

ในชีวิตนี้สิ่งที่ดีใจมากที่สุดก็คือได้เกิดมาเป็นลูกของพ่อคนนี้ ถึงพ่อจะดุหรือเข้มงวดกับฉัน ฉันก็เข้าใจและไม่เคยโกรธพ่อเลย และยังคงอยู่เสมอว่าฉันโชคดีที่ได้เกิดมาเป็นลูกของพ่อ

(คัดจากเรียงความเรื่อง **เสื่อกันหนาวและพ่อของฉัน** ของ น.ส. ทวินันท์ ไสขาว รหัส ๔๗๐๔๐๐๖๒๑๔ วิชาเอกภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์)

ตัวอย่างที่ ๒

สันนิษฐานกันว่าวันที่ ๑ เมษายนเริ่มกลายเป็นวัน April Fool's Day ในประเทศฝรั่งเศส เนื่องจากเมื่อตอนแรกๆ ที่เปลี่ยนวันปีใหม่ มีบางคนในประเทศฝรั่งเศสที่ไม่ยอมรับปีใหม่แบบใหม่หรืออาจไม่ทราบข่าวการประกาศเปลี่ยน จึงยังคงฉลองปีใหม่ในวันที่ ๑ เมษายนอยู่อย่างเดิม คนอื่นๆ ที่เปลี่ยนเป็นวันที่ ๑ มกราคมแล้วจึงเรียกพวกที่ไม่ยอมเปลี่ยนว่า April Fools (คนโง่เมษายน) และมีการแก้ง่ายออกล้อผู้คนดังกล่าวด้วยการกระทำดังกล่าวจึงติดมาจนทุกวันนี้ นับเป็นโชคดีที่สังคมไทยไม่ได้รับเอาประเพณีนี้เข้ามาปฏิบัติ

(คัดจาก ศ.ดร. อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ “วันที่ ๑ เมษายน” ในพินิจไทย ไตรภาค ปฐมภาค : ภาษา พ.ศ. ๒๕๔๙ หน้า ๑๕๙)

วิธีที่ ๒ สรุปด้วยการฝากข้อคิดและให้ความประทับใจแก่ผู้อ่าน การสรุปแบบนี้เป็นการทิ้งท้ายให้ผู้อ่านคิดและจดจำ ข้อความที่เขียนมักจะใช้คำสั้นๆ คม และมีความหมายลึกซึ้ง

ตัวอย่างที่ ๑

ความรักเป็นสิ่งที่ดี สวยงามและทำให้ชีวิตมีความสุข หากเพื่อนๆ จะมีความรักในวัยเรียน ก็ไม่ใช่เรื่องที่ผิด แต่ความรักนั้นก็ควรอยู่ในกรอบของความเหมาะสม ในขณะเดียวกันก็ไม่ควรจะปฏิเสธความรักความหวังโยจากพ่อและแม่ เพราะทุกสิ่งที่คุณทำ ทุกถ้อยคำที่คุณพร่ำสอน มาจากความรักความหวังดีอย่างบริสุทธิ์ใจ ที่สำคัญที่สุดเพื่อนๆ ต้องไม่ละทิ้งการเรียน เพราะวิชาความรู้ที่เพื่อนๆ ได้รับล้วนเป็นบ่อเกิดแห่งความสำเร็จในชีวิต เพื่อนเอ๋ย...จะบอกให้ว่า ความรักยิ่งใหญ่และมีอิทธิพลต่อเราเสมอ ฉะนั้นเราต้องเรียนรู้และเข้าใจคำว่า “ความรัก”

(คัดจากเรียงความเรื่องเพื่อนเอ๋ย...จะบอกให้ ของ น.ส. ทิตยัตติยา ชื่นเจริญ วิชาเอกภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์)

ตัวอย่างที่ ๒

การแก้ปัญหาหนี้ไม่ใช่จะมีแต่ในทฤษฎี ต้องปฏิบัติด้วย เราทุกคนต้องร่วมมือกัน อย่าลืมว่าแบ่งพวกทำให้เสียรัก แบ่งพรรคทำให้เสียสามัคคี แบ่งทั้งพวกแบ่งทั้งพรรค เสียทั้งความ

รักและความสามัคคี ดิฉันขอให้กำลังใจผู้บริสุทธิ์ และขอให้กลุ่มคนไม่ดีหยุดการกระทำที่ผิดศีลธรรมนี้เสีย และกลับมาช่วยกันสร้างความสันติสุขให้คืนสู่แผ่นดินโดยเร็ว

(คัดจากเรียงความเรื่อง **สามัคคีคือพลัง ยับยั้งไฟได้** ของ น.ส. ธนพร มูลผิว รหัส ๔๗๐๔๐๑๐๔๘๘ วิชาเอกภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์)

วิธีที่ ๓ การเขียนบทสรุปด้วยการให้คำตอบ เป็นการตอบคำถามของเรียงความที่ขึ้นต้นด้วยคำนำที่เป็นคำถาม

ตัวอย่างที่ ๑

หลังจากวันนั้นเป็นต้นมา ฉันไม่เคยตั้งคำถามนี้ถามตัวเองอีกเลยว่า “คนเราเกิดมาทำไม” เพราะคำตอบที่ได้มันแจ่มชัดขึ้น ฉันเริ่มให้ความสำคัญกับทุก ๆ วันของชีวิต และในวันนั้นก็เกิดคำถามใหม่ว่า “ฉันเกิดมาเพื่อใคร” และฉันก็ตอบได้เต็มปากเลยว่า ฉันเกิดเพื่อทำความดีให้กับใครอีกหลาย ๆ คน อย่างน้อย ๆ ฉันก็เคยทำอะไรดี ๆ ให้คนที่ฉันรัก สำหรับใครอีกหลายคนที่แม้แต่ตั้งคำถามอย่างฉัน ฉันว่าท่านอาจเสียเวลา น่าจะเริ่มลงมือทำตอนนี้เลย ก่อนที่ใครคนนั้นจะไม่มีอยู่ให้ท่านได้ทำดีกับเขา เพราะชีวิตที่เหลืออยู่มันสั้นยิ่งนัก

(คัดจากเรียงความเรื่อง **เพื่อใครสักคน** ของ น.ส. สุชาสินี ธรรมวิจารณ์ รหัส ๕๑๐๔๐๐๓๗๘๔)

ตัวอย่างที่ ๒

ความสงบจะเกิดขึ้นไม่ได้ถ้าทุกฝ่ายไม่ร่วมมือกัน ควรจะมีความรัก ความสามัคคีต่อกันในการแก้ปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ เพราะความรุนแรงไม่ได้ทำให้ปัญหาลดลงแต่ทำให้เกิดความสูญเสียเพิ่มขึ้น จึงต้องมีการแก้ปัญหาด้วยวิธีที่ดีที่สุดเพื่อความสงบสุขของคนกลุ่มใหญ่ เมื่อมีความสงบ ความมั่นคงก็จะตามมา และเป็นสิ่งที่ทำให้ประเทศมีความเป็นปึกแผ่นสามารถฝ่าฟันอุปสรรคทุกอย่างได้

(คัดจากเรียงความเรื่อง **ความสงบอยู่ที่ไหน** ของ น.ส. สุชาสินี สอนทรัพย์ รหัส ๔๗๐๔๐๑๓๙๐๖ วิชาเอกภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์)

วิธีที่ ๔ การเขียนบทสรุปด้วยการตั้งคำถาม เพื่อให้ผู้อ่านนำไปขบคิด การเขียนสรุปวิธีนี้จะมีประโยคคำถามแทรกอยู่ในส่วนใดส่วนหนึ่งของบทสรุป หรืออาจอยู่ในประโยคสุดท้ายก็ได้

ตัวอย่างที่ ๑

การใช้คำสี่พยางค์แสดงให้เห็นความเป็นคนเจ้าบทเจ้ากลอนของคนไทย เพราะคำประเภทนี้มีลักษณะเป็นร้อยกรอง เช่น มีสัมผัสคล้องจอง มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ หรืออาจกล่าวได้ว่าคำเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่าสังคมไทย (รวมทั้งไทยด้วย) เป็นสังคมมุขปาฐะ (Oral Society) เน้นการพูดมากกว่าการเขียน การพูดมักใช้คำฟุ่มเฟือย หรือชอเกินมากกว่าการเขียน คำสี่พยางค์ก็มีการชอเกินมาก มีหลายคนตั้งข้อสังเกตว่าการสื่อสารในสังคมไทยที่ใช้การพูดมักประสบความสำเร็จมากกว่าการเขียน นักวิชาการและนักการเมืองที่พูดเก่งมักเป็นที่นิยมมากกว่าผู้ที่มีผลงานเขียนจริงจัง ทำให้สงสัยว่า ภาษิตเก่าแก่ของไทยที่ว่าปากเป็นเอก เลขเป็นโท นั้นยังเป็นจริง สำหรับสังคมไทย ใช่หรือไม่

(คัดจาก ศ.ดร. อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ “คำสี่พยางค์ – ลักษณะเด่นของชนชาติไทยใช่หรือไม่” ในพินิจไทย ไตรภาค ปฐมภาค : ภาษา พ.ศ. ๒๕๔๙ หน้า ๗๑ - ๗๒)

ตัวอย่างที่ ๒

ซึ่งแน่นอนว่า ในสังคมปัจจุบันการที่เราจะหาใครสักคนเป็นเพื่อนแท้ได้นั้นเป็นเรื่องยากมาก แต่เมื่อเราได้พบเพื่อนแท้สักคนแล้ว เราก็ควรเก็บรักษามิตรภาพดีๆ เหล่านั้นไว้ให้นานที่สุด เพื่อนๆ ละพบเพื่อนแท้หรือยัง

(คัดจากเรียงความเรื่องเพื่อนเอ๋ย...จะบอกให้ ของ น.ส. แอม จันท์สัม รหัส ๔๘๐๔๐๑๒๘๑ วิชาเอกภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์)

วิธีที่ ๕ การเขียนบทสรุปด้วยการให้ผู้อ่านปฏิบัติตามหรือเกิดความคิดเห็นคล้ายตามผู้เขียน ซึ่งการใช้ภาษาในการเขียนมักปรากฏคำว่า จง ต้อง หรือควร ในประโยคของการเขียนบทสรุปวิธีนี้

ตัวอย่างที่ ๑

ไม่ว่ายามใด ศูนย์รวมจิตใจของประชาชนชาวไทยล้วนมุ่งอยู่ที่องค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผู้ทรงเป็นที่รักยิ่งของคนไทยทั้งชาติตลอดมา และความปรารถนาสูงสุดของทุกคนดวงใจก็คือได้เห็นพระองค์ทรงมีพระพลานามัยสมบูรณ์ เป็นมิ่งขวัญเหนือเกล้าฯ พสกนิกรตราบนานเท่านาน และความดีที่เราจะทำได้เพื่อถวายเป็นราชสักการะ ก็คือการทำหน้าที่ประชาชนที่ดี ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่การงาน ดำเนินชีวิตอยู่ในพระบรมราโชวาท สร้างสุขอย่าง

ยังยืนแก่ตนเองและสังคมรอบข้าง โดยยึดตามแนวทางอันประเสริฐของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

(คัดจาก “ก้าวเดินตามคำสอนของพ่อ แสงสุขที่ยั่งยืน ด้วยชีวิตที่พอเพียง” ใน Premiere true visions ปีที่ ๑๐ ฉบับที่ ๑๓๘ ธันวาคม ๒๕๕๒ หน้า ๗)

ตัวอย่างที่ ๒

เวลาผ่านไป แต่ชีวิตเราไม่สามารถตามเวลาไปได้ตลอด สิ่งเดียวที่จะตามไปกับเวลาได้ในส่วนของเรา ก็คือความดี หมั่นทำดีเสียแต่วันนี้ เมื่อเราลาโลกไป อย่าปล่อยให้เวลาเดินไปเพียงลำพัง จงให้ความดีของเราเดินไปเป็นเพื่อนกับเวลาด้วย

(คัดจากเรียงความเรื่อง **ไปกับเวลา** ของนายไทยรัฐ โพธิ์พันธ์ รหัส ๔๕๐๔๐๐๒๐๓๓)

ตัวอย่างที่ ๓

เพื่อนเอ๋ยจะบอกให้ การที่เราจะประสบผลสำเร็จได้ เราต้องฟังตนเองก่อนอันดับแรก ขึ้นอยู่กับตัวเราเองเป็นคนเลือกทางชีวิตว่าจะเดินไปในทิศทางใด ไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษา การคบเพื่อน การทำงาน ซึ่งเราเองเป็นผู้กำหนดชีวิตเราได้ โดยเราต้องอาศัยความอดทนมานะอดสาหะ พยายาม ไม่ท้อแท้ กับอุปสรรคที่พบเจอ ต้องมีจิตใจที่แน่วแน่ เข้มแข็ง อันจะเป็นผลนำความสำเร็จมาสู่ชีวิตเราในทุกๆ ด้าน

(คัดจากเรียงความเรื่อง **เพื่อนเอ๋ย จะบอกให้** ของ น.ส. ยุพิน รักชีโหล่น รหัส ๔๕๐๓๐๔๕๓๐ วิชาเอกการปกครอง คณะรัฐศาสตร์)

ตัวอย่างที่ ๔

คนเราเกิดมาแล้วแต่ผิดพลาดกันทั้งสิ้น ดังนั้นในการทำอะไรเราจึงต้องตั้งสติให้ดี และมันคงไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคต่างๆ และถ้าปัญหานั้นเกิดขึ้นกับใครเราควรให้กำลังใจเขา ไม่ควรตอกย้ำและซ้ำเติมคนล้มหรือคนที่มึอุปสรรค เราควรสร้างกำลังใจให้เขาอยู่ในสังคมนี้ตลอดไป

(คัดจากเรียงความเรื่อง **เพื่อนเอ๋ย จะบอกให้** ของ สำรวย ฮาบ รหัส ๔๗๐๔๐๑๙๗๖๑ วิชาเอกภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์)

วิธีที่ ๖ การเขียนบทสรุปด้วยคำคม สุภาษิต คำขวัญ หรือบทร้อยกรอง ซึ่งการเขียนบทสรุปวิธีนี้ จะไม่ใช้กับเรียงความที่เขียนคำนำด้วยคำคม สุภาษิต คำขวัญ หรือบทร้อยกรอง เพราะจะเป็นวิธีการเขียนที่ซ้ำซากทั้งคำนำและบทสรุป

ตัวอย่างที่ ๑

ฉันมีวันนี้ได้เพราะฉันได้รับโอกาสจากผู้มีพระคุณ ที่ไม่ได้มีความสัมพันธ์ฉันญาติอะไรกับฉัน แต่ท่านเป็นเสมือนแม่ เป็นทุกอย่าง อย่างไม่ให้กับฉัน แต่นั่นก็คือส่วนหนึ่ง ทุกสิ่งทุกอย่างขึ้นอยู่กับตัวเรา เพราะจะดีจะชั่วอยู่ที่ตัวทำ จะสูงหรือต่ำอยู่ที่ทำตัว

(คัดจากเรียงความเรื่องจะดีจะชั่วอยู่ที่ตัวทำ...จะสูงหรือต่ำอยู่ที่ทำตัว ของ น.ส. ชนัดดา แสนลี รหัส ๔๔๐๒๐๑๘๕๑๑ วิชาเอกภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์)

ตัวอย่างที่ ๒

ดูเหมือนว่าในทางจิตวิทยา มนุษย์เราจะหลีกเลี่ยงอิทธิพลของความตายได้ยากราวกับการลบเงาของตนเองทิ้ง ซึ่งต่างจากเอพิคิวรัส เพราะเขาเห็นว่า เมื่อความตายไม่ได้เป็นสิ่งใดเลยสำหรับเรา ดังนั้นจึงไม่มีผลกระทบใดที่จะมีต่อเราได้ โดยเฉพาะผลร้ายหรือการทำลายใดๆ ที่มีต่อมนุษย์ อย่างไรก็ตามมนุษย์โดยทั่วไปก็ไม่สามารถพ้นจากสภาพทางจิตวิทยาเกี่ยวกับความตายได้ แต่การอยู่อย่างหมกมุ่นกับความหวาดกลัวมากเกินไป ก็อาจทำให้เราพะว้าพะวงกับชีวิตจนไม่อาจมีชีวิตที่แท้ซึ่งมีอยู่อย่างรื่นรมย์และเข้าใจมันได้ แต่การไม่สนใจเรียนรู้ความตายเอาเสียเลย ก็อาจทำให้มนุษย์ใช้ชีวิตอย่างประมาทเลินเล่อเกินกว่าจะสร้างสรรค์สรรพสิ่งที่ดีงามไว้แก่โลกได้ ดังนั้นทางที่ดีที่สุดในการพิจารณาเรื่องความตาย ก็คือการตระหนักรู้และยอมรับความตาย อันเป็นวิธีที่จะทำให้เรามีอยู่อย่างแท้จริง ซึ่งความคิดนี้ตรงกับสุภาษิตของชนเผ่าภูไท/ผู้ไท ที่ว่า “ความตายแขวนคอเราทุกอย่างก้าว ตื่นเข้ามาพบหน้ากัน ถึงจะรู้ว่ามีชีวิตอยู่” หรือวลีภาษาละตินที่ว่า “จงระลึกไว้ว่า เราจะต้องตาย” (*Memento, Mori*) แม้ว่า...ความตายจะเป็นเสมือนจุดเริ่มต้นของการดิ้นรนมีชีวิตก็ตาม

(คัดจากวิชญ์เวสท์ “ความตาย : จุดเริ่มต้นของการดิ้นรนมีชีวิต” ใน **PHILO'ZINE** ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๕๒ หน้า ๓๑)

๔. สัดส่วนเนื้อหาของเรียงความ ๑ เรื่อง

การเขียนเรียงความให้ได้ใจความชัดเจนและมีเนื้อหาเหมาะสม ควรแบ่งเนื้อหาตามสัดส่วนดังนี้

๑. ชื่อเรื่อง เป็นข้อความสั้นๆ ไม่ควรยาวเกิน ๑ บรรทัด
๒. คำนำ ควรมีสัดส่วนเนื้อหาประมาณ ๕ - ๑๐% ของเนื้อหาทั้งหมด
๓. เนื้อเรื่อง ในส่วนนี้จะมีเนื้อหามากที่สุดของเรื่อง อยู่ในอัตราประมาณ ๘๐ - ๙๐% ของเนื้อหาทั้งหมด
๔. บทสรุป เนื้อหาในส่วนสรุปควรมีอัตราใกล้เคียงกับคำนำ คือประมาณ ๕ - ๑๐% ของเนื้อหาทั้งหมด

หากวาดแผนภูมิสัดส่วนเนื้อหาของเรียงความ จะได้ภาพดังนี้

ชื่อเรื่อง.....
คำนำ _____ ๕-๑๐% ของเนื้อหาทั้งหมด _____

เนื้อเรื่อง _____ ๘๐-๙๐% ของเนื้อหาทั้งหมด _____

บทสรุป _____ ๕-๑๐% ของเนื้อหาทั้งหมด _____

แผนภูมิ

การจัดสัดส่วนเนื้อหาของเรียงความให้ได้ดังอัตราที่กำหนดนี้ จะทำให้เนื้อหาของเรียงความมีน้ำหนักน่าอ่าน ซึ่งถ้าหากคำนำมีเนื้อหา ๓๐% จะทำให้สัดส่วนเนื้อหาของเรื่องและบทสรุปลดลง หรือหากเขียนคำนำ ๓๐% และบทสรุปอีก ๓๐% จะทำให้สัดส่วนเนื้อหาของเนื้อเรื่องเหลือเพียง ๔๐% เท่านั้น

หนึ่งสัดส่วนเนื้อหาของคำนำและบทสรุปนี้ควรอยู่ในอัตราที่ใกล้เคียงกัน เช่นเขียนคำนำในสัดส่วน ๑๐% สัดส่วนของบทสรุปก็ควรจะอยู่ในอัตราที่ใกล้เคียงกัน คือประมาณ ๑๐% ด้วย เพื่อให้เนื้อหาในส่วนเปิดเรื่องและปิดเรื่อง มีความสมดุลกัน

การแบ่งสัดส่วนของเนื้อหาที่ขาดความสมดุลกันดังได้ยกตัวอย่างมานี้ มักปรากฏในงานเขียนของนักศึกษาเสมอจึงเป็นสิ่งที่นักศึกษาพึงระมัดระวังด้วย

๕. ขั้นตอนการฝึกเขียนเรียงความ

ขั้นตอนการเขียนเรียงความมี ๖ ขั้นตอนสำคัญ คือ

๑. ขั้นกำหนดหัวข้อเรื่อง
๒. ขั้นกำหนดขอบเขตของเรื่อง
๓. ขั้นหาข้อมูลเพิ่มเติม
๔. ขั้นวางโครงเรื่อง
๕. ขั้นลงมือเขียน
๖. ขั้นตรวจทาน

๑. **ขั้นกำหนดหัวข้อเรื่อง** หัวข้อเรื่องในการเขียนเรียงความมี ๒ ลักษณะสำคัญคือหัวข้อเรื่องที่กำหนดมาให้ กับหัวข้อเรื่องที่ให้นักศึกษาเลือกเอง

ในกรณีเป็นหัวข้อเรื่องที่กำหนดมาให้ นักศึกษาต้องเขียนตามหัวข้อเรื่องที่กำหนดนั้น ในกรณีที่ให้เลือกเอง นักศึกษาควรใช้หลักในการพิจารณาหัวข้อเรื่อง ดังนี้

- ๑.๑ เป็นเรื่องที่แปลกใหม่ และมีเนื้อหาน่าสนใจ
- ๑.๒ เป็นเรื่องที่คุณเขียนถนัดหรือมีความสนใจ
- ๑.๓ เป็นเรื่องที่เหมาะสมกับความรู้หรือประสบการณ์ของคุณเขียน
- ๑.๔ เป็นเรื่องที่คุณเขียนสามารถค้นคว้าหาข้อมูลประกอบการเขียนได้

ตัวอย่าง การกำหนดหัวข้อเรื่อง

สมมุติว่านักศึกษาได้รับคำสั่งให้เขียนเรียงความ ๑ เรื่องความยาวประมาณ ๓ หน้ากระดาษ A๔ โดยมีใจความสำคัญเกี่ยวกับเหตุการณ์หรือประสบการณ์ที่ประทับใจครั้งหนึ่งในชีวิตของนักศึกษา

จะเห็นว่าหัวข้อเรื่องนี้กำหนดขึ้นอย่างกว้างๆ แต่เป็นเรื่องที่นักศึกษาสามารถเขียนได้เพราะสั่งให้นักศึกษาเขียนเกี่ยวกับเรื่องที่นักศึกษาเคยประสบมาแล้ว เรื่องที่เขียนคงไม่พ้นประสบการณ์ชีวิตในช่วงที่ผ่านมา โดยอาจเป็นช่วงการเป็นนักเรียนซึ่งอยู่ในวัยเด็ก หรือช่วงการเป็นนักศึกษาซึ่งอยู่ในวัยรุ่น

ดังนั้นหากจะเขียนเรียงความตามหัวข้อที่กำหนดนี้ นักศึกษาต้องย้อนกลับไปดูช่วงชีวิตทั้ง ๒ ช่วงนี้ว่า นักศึกษามีเรื่องใดบ้างที่น่าสนใจที่ควรนำมาเขียน

๒. ขันกำหนดขอบเขตเรื่อง การกำหนดขอบเขตเรื่องมีความเกี่ยวเนื่องกับจำนวนเนื้อหาที่เขียน เพราะบางครั้งขอบเขตเนื้อหาของเรื่องกว้างเกินไป อาจไม่พอเหมาะกับจำนวนหน้ากระดาษที่เขียน หรือบางครั้งอาจทำให้เนื้อเรื่องขยายกว้างขาดความชัดเจนจนไม่ทราบจุดมุ่งหมายที่แน่ชัด

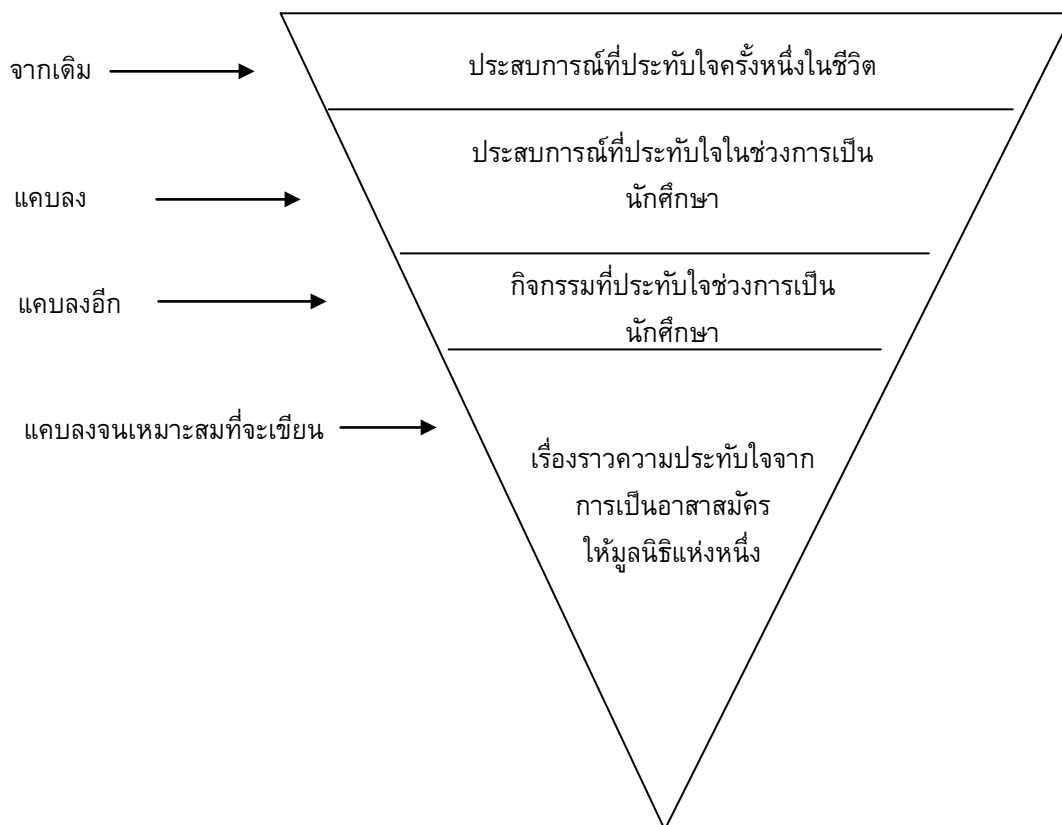
ตัวอย่าง จากโจทย์ในข้อ ๑ สมมุติว่านักศึกษาได้รับคำสั่งให้เขียนเรียงความ ๑ เรื่องความยาวประมาณ ๓ หน้ากระดาษ A๔ โดยมีใจความสำคัญเกี่ยวกับเหตุการณ์หรือประสบการณ์ที่ประทับใจครั้งหนึ่งในชีวิตของนักศึกษา

นักศึกษาจะเห็นว่าขอบเขตของเรื่องยังกว้างอยู่ และเนื้อหาที่เขียนอาจเกิน ๓ หน้ากระดาษ A๔ เพราะสามารถเขียนได้ถึง ๒ ช่วง คือ ช่วงชีวิตวัยเรียนกับช่วงชีวิตการเป็นนักศึกษา นักศึกษาควรกำหนดขอบเขตให้แคบลง

สมมุติว่านักศึกษาเลือกประสบการณ์ที่ประทับใจในช่วงการเป็นนักศึกษา นักศึกษาต้องนึกทบทวนว่าชีวิตช่วงนี้มีอะไรประทับใจบ้าง อาจเป็นเรื่องเกี่ยวกับการเรียน การทำกิจกรรม การคบเพื่อน หรือความผูกพันกับคนในครอบครัว

สมมุติว่านักศึกษาเลือกการทำกิจกรรม นักศึกษาก็ต้องทบทวนดูว่ามีกิจกรรมใดที่ประทับใจที่สมควรนำมาเขียน เช่น การรับน้อง การออกค่าย การเป็นอาสาสมัคร เป็นต้น

จนสุดท้ายสมมุติว่านักศึกษาเลือกกิจกรรมการเป็นอาสาสมัครให้กับมูลนิธิแห่งหนึ่ง เพราะเห็นว่าขอบเขตของเรื่องที่จะเขียนมีความเหมาะสมกับเนื้อที่ ๓ หน้ากระดาษ A๔ ดังนั้น หัวข้อเรื่องของเรียงความ ๓ หน้ากระดาษ A๔ เรื่องนี้จึงถูกกำหนดให้แคบลงดังภาพ

อนึ่ง ขอให้นักศึกษาเข้าใจว่าหัวข้อเรื่องไม่ใช่ชื่อเรื่อง ชื่อเรื่องอาจตั้งให้เหมาะสมภายหลัง แต่หัวข้อเรื่องเป็นการกำหนดขอบข่ายของเรื่องที่จะเขียนเกี่ยวกับเรื่องใดและมีข้อมูลใดบ้างประกอบการเขียน

๓. ขั้้นหาข้อมูลเพิ่มเติม เมื่อได้หัวข้อเรื่องและกำหนดหัวข้อเรื่องชัดเจนแล้ว ก่อนลงมือเขียน นักศึกษาต้องหาข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อความถูกต้องของเนื้อหา นอกจากนั้นยังมีส่วนช่วยในการวางโครงเรื่องด้วย เพราะข้อมูลบางอย่างอาจไม่มีตรงตามที่นักศึกษาคิด ดังนั้นจึงไม่อาจจัดใส่ไว้ในส่วนโครงเรื่องได้

การหาข้อมูลอาจจะทำได้ดังนี้

๑. จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นตำรา บทความจากหนังสือพิมพ์ หรือนิตยสาร วารสาร หนังสือคู่มือต่างๆ ฯลฯ

๒. จากการสัมภาษณ์หรือสอบถามผู้รู้

๓. จากการสังเกตและเฝ้าติดตามข้อมูล

๔. **ขั้นวางแผนโครงเรื่อง** โครงเรื่องคือการเรียงลำดับความคิดว่าจะกล่าวถึงเนื้อหาใดก่อน - หลัง ช่วยให้การเรียงลำดับเนื้อหาของเรื่องเป็นไปตามลำดับ ไม่สับสน และได้ใจความครบถ้วน

การเขียนโครงเรื่องอาจจะทำได้ ๒ วิธีคือ เขียนโครงเรื่องก่อนที่จะหาข้อมูล หรือเขียนโครงเรื่องหลังหาข้อมูลแล้ว ซึ่งการเขียนโครงเรื่องก่อนที่จะหาข้อมูลอาจต้องปรับแก้โครงเรื่องบางตอน ในกรณีที่หาข้อมูลไม่พบตามที่ต้องการดังได้กล่าวมาแล้ว

ตัวอย่าง การเขียนโครงเรื่อง

สมมุตินักศึกษาจะเขียนเรียงความเกี่ยวกับประสบการณ์ชีวิตที่น่าสนใจในช่วงการเป็นนักศึกษา โดยนักศึกษาต้องการจะเขียนเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่ประทับใจในการเป็นอาสาสมัครช่วยงานสังคมครั้งหนึ่ง นักศึกษาอาจวางโครงเรื่องคร่าวๆ ดังนี้

- เกริ่นนำถึงการเรียนกับการช่วยเหลือสังคม
- การเริ่มเข้ามาเป็นอาสาสมัครในมูลนิธิแห่งหนึ่ง
- กิจกรรมที่ทำในมูลนิธิ
- ได้รู้จักและสนิทสนมกับเด็กผู้ชายคนหนึ่ง ในมูลนิธิ
- กล่าวถึงความดีและความสามารถของเด็กคนนั้น
- มีความรักความผูกพันเหมือนเพื่อนต่างวัย
- จบกิจกรรม ไม่ได้ไปมูลนิธิ แต่ยังคงคิดถึงที่นั่น รวมทั้งเด็กคนนั้น
- กลับไปมูลนิธิอีกครั้ง เพื่อร่วมงานปีใหม่
- อยากพบเด็กผู้ชายคนนั้น
- สุดท้ายได้พบ และได้ทราบว่าเด็กคนนั้นเป็นโรคเอดส์ระยะสุดท้าย
- รู้สึกเสียใจมาก
- ฝากข้อคิดมายังผู้อ่าน

๕. ขันลงมือเขียน การลงมือเขียนควรเขียนตามโครงเรื่องและตามข้อมูลที่หามาได้ ควรระมัดระวังในเรื่องของการใช้ภาษา การเขียนให้ตรงประเด็น การเขียนให้ได้ใจความครบถ้วน และการจัดแบ่งสัดส่วนของเนื้อหาอย่างเหมาะสม

ตัวอย่างงานเขียน

ตัวอย่างงานเขียนเรียงความเรื่องนี้ ยกมาจากตัวอย่างเรียงความของนักศึกษาชื่อ **นางสาวดวงรัก สุทธิธรรมวสี** รหัส ๔๖๐๓๐๕๗๑๒๘ นักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่ได้ลงทะเบียนเรียนวิชา **TH 244 การพัฒนาทักษะการเขียน** ภาคการศึกษาฤดูร้อน ปีการศึกษา ๒๕๕๗ ซึ่งเรียงความนี้เขียนในหัวข้อเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่ประทับใจครั้งหนึ่งในชีวิต และได้ตีพิมพ์เผยแพร่ใน **ข่าวรามคำแหง** ปีที่ ๓๕ ฉบับที่ ๑๑ วันที่ ๔ - ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘ หน้า ๖

เพื่อนถึงเพื่อน : “ประสบการณ์ที่อยากเล่าให้ฟัง”

น.ส. ดวงรัก สุทธิธรรมวสี

รหัส ๔๖๐๓๐๕๗๑๒๘

นักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ฉันคิดว่าชีวิตของคนเรานอกจากการศึกษาเล่าเรียนจะสำคัญแล้ว การแสวงหาประสบการณ์ต่าง ๆ ขณะศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยก็มีความสำคัญเช่นกัน เพราะการที่เพื่อน ๆ มีประสบการณ์ติดตัวไปพร้อม ๆ กับปริญญาทางการศึกษานั้น น่าจะเป็นข้อได้เปรียบในการสมัครงานและสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเท่าทันมากขึ้น สำหรับดิฉันเลือกแสวงหาประสบการณ์และใช้เวลาว่างส่วนใหญ่ในการเป็นอาสาสมัครให้กับมูลนิธิต่าง ๆ ตลอดระยะเวลาที่เข้ามาทำงานตรงนี้ได้รับทั้งประสบการณ์ที่ดีและไม่ดีมากมาย มีเรื่องให้ประทับใจและสะท้อนใจ ซึ่งดิฉันอยากจะนำเรื่องราวประสบการณ์ที่ทำให้ดิฉันเกิดความเสียใจและสะท้อนใจครั้งหนึ่งในชีวิตจากการเป็นอาสาสมัครมาถ่ายทอดให้เพื่อน ๆ ได้อ่าน

ดิฉันเป็นอาสาสมัครอยู่มูลนิธิแห่งหนึ่งมาหลายปี เมื่อมีเวลาว่างมักจะชอบไปมูลนิธิเสมอเพื่อไปเล่นกับเด็ก ๆ บางครั้งก็ไปเล่นนิทาน หรือสอนการบ้าน แต่ส่วนใหญ่แล้วจะชอบไปเล่นขายของและทำกิจกรรมร่วมกับเด็ก ๆ มากกว่า เช่น ร้องเพลง แสดงละครและเล่นเกมส์ต่าง ๆ ดิฉันจึงสนิทกับเด็กที่นั่นหลายคน แต่หลังจากที่ดิฉันมีโอกาสไปเข้าค่ายร่วมกับมูลนิธิและบังเอิญจับฉลากได้เป็นพี่เลี้ยงดูแลเด็กชายคนหนึ่งชื่อเม่น (นามสมมติ) ตั้งแต่นั้นมาเรา

สองคนก็สนิทกันเป็นพิเศษ จนเรียกได้ว่าเป็นเพื่อนต่างวัยคนแรกของดิฉันเลยก็เดียว ประวัติชีวิตของเมื่อนั้นช่างน่าสงสาร ตั้งแต่เกิดมาเมื่อยังไม่เคยเห็นหน้าพ่อแม่เลย คนแรกที่เม่นรู้จักคือยาย ยายเป็นคนเลี้ยงดูเม่นมาจนโต พออายุได้ ๕ ขวบ เม่นก็ออกไปช่วยยายขายของ แต่เม่นไม่มีโอกาสได้เรียนหนังสือ เพราะทางบ้านฐานะยากจนมาก ถ้าเทียบกับเด็กรุ่นราวคราวเดียวกันในมูลนิธิแล้ว เม่นถือว่าเป็นเด็กตัวเล็กและผอมมาก ตามร่างกายมีแผลเต็มตัวไปหมด จึงมักถูกเพื่อน ๆ ล้อเลียนอยู่เสมอ ครั้งแรกที่ดิฉันเห็นก็รู้สึกสงสัย เลยไปถามเพื่อนอาสาคนหนึ่ง เพื่อนบอกว่าเม่นเป็นเด็กไม่ค่อยแข็งแรง เป็นแผลเรื้อรังและติดชื้อได้ง่าย ดิฉันฟังแล้วก็เข้าใจตามนั้นและไม่เคยถามเรื่องนี้กับใครอีก

ปมด้อยที่ติดตัวมาแต่กำเนิดเหล่านี้ไม่ได้ทำให้เม่นรู้สึกน้อยเนื้อต่ำใจ หรือเป็นเด็กขี้อายเลย ในทางตรงกันข้ามเม่นกลับเป็นเด็กร่าเริงแจ่มใส กล้าแสดงออกและพูดเก่งมาก ส่วนความสามารถเฉพาะตัวที่เด็กทุกคนยอมยกนิ้วให้แล้วเม่นก็รู้สึกภูมิใจมากเช่นกันนั่นคือ การปีนต้นไม้เก่งเหมือนลิง และวิ่งได้เร็วกว่าใครๆ นอกจากนี้เม่นยังเป็นฮีโร่ในดวงใจของเด็กคนอื่นอีกหลายคน รวมทั้งตัวดิฉันเองด้วย

เหตุการณ์นี้เกิดขึ้นที่ค่าย ขณะที่เราสองคนเดินจูงมือไปเข้าห้องน้ำด้วยกันนั้น มีคางคกตัวใหญ่ตัวหนึ่งกระโดดมาอยู่บนขาของดิฉัน ดิฉันตกใจกลัว ร้องเสียงดัง แต่เม่นกลับบอกดิฉันว่าไม่ต้องกลัวเดี๋ยวเม่นจัดการเอง ว่าแล้วก็วิ่งไปหาไม้มาใส่เจ้าคางคกนั้นไป ดิฉันเห็นแล้วรู้สึกประทับใจในตัวเพื่อนต่างวัยคนนี้จริงๆ

หลังจากกลับจากค่ายดิฉันไม่ได้แวะไปที่มูลนิธิเลย เพราะต้องเดินทางไปเรียนภาษาที่ประเทศจีนและทำธุระหลายอย่าง จนกระทั่งถึงวันปีใหม่ ซึ่งดิฉันจะไปจัดกิจกรรมให้เด็ก ๆ ที่มูลนิธิทุกปี เมื่อเข้าไปที่นั่น สิ่งแรกที่ดิฉันมองหาคือเพื่อนสนิทต่างวัยของดิฉันนั่นเอง มองหาอยู่นานก็ไม่เจอ อีกทั้งยังต้องเป็นพิธีกรตลอดงาน จึงปลิกตัวไปไหนไม่ได้ ในที่สุดงานเลี้ยงก็เลิก ทุกคนกำลังแยกย้ายกลับบ้าน ทันใดนั้นดิฉันเห็นยายอุ้มเม่นที่ตัวสูงกว่าเดิมแต่หน้าตาดูไม่สดใสเหมือนก่อนเดินเข้ามาทางประตู ในมือของเม่นกำสมุดบันทึกสีฟ้าเล่มเล็กเอาไว้แน่น เมื่อดิฉันเห็นก็จำได้ทันทีว่านั่นเป็นสมุดเล่มเดียวกันกับที่ทุกคนได้รับเมื่อกลับจากการเข้าค่ายในครั้งนั้น ซึ่งในสมุดเล่มนี้ทุกคนจะเขียนความรู้สึกดีๆ หรือความประทับใจให้เม่น เพื่อเก็บเอาไว้ดูเป็นที่ระลึก ทันทีที่ยายปล่อยเม่นลงบนพื้น เม่นพยายามก้มวิ่งเดินมาหาดิฉัน ดิฉันเห็นแล้วรู้สึกตกใจมาก เพราะเม่นเป็นเด็กที่วิ่งเร็วเสมอ ทันใดนั้นเม่นทำท่าจะล้ม ดิฉันจึงรีบวิ่งไป

ประคองและกอดแม่นเอาไว้แน่น ตอนนั้นในใจคิดว่าต้องมีอะไรไม่ดีบางอย่างเกิดขึ้นกับแม่นแน่ เพราะนอกจากแม่นจะวิ่งไม่เร็วแล้วยังไม่พูดกับดิฉันเลยตั้งแต่เข้าประตูมา ดิฉันจับแม่นนั่งตัก ยายก็นั่งลงตรงหน้าดิฉัน สีหน้าท่าทางดูซีดและเศร้าเหลือเกิน ดิฉันจึงถามว่าแม่นเป็นอะไร ยายเงิบไปสักพักก่อนจะตอบออกมาว่า **“แม่นเป็นเอดส์ระยะสุดท้ายแล้ว และคงจะอยู่ได้อีกไม่นาน”**

ตอนนั้นดิฉันไม่ยากเชื่อในสิ่งที่ได้ยินเลย ในใจรู้สึกเจ็บปวดเหมือนใครเอามีดมากรีดซ้ำๆ ที่หัวใจ น้ำตาเอ่อล้นขอบตาไหลลงมาอาบแก้มอย่างไม่ขาดสาย แม่นหันหน้ามามองดิฉันแล้วค่อยๆ เอื้อมมือมาเช็ดน้ำตาให้ เราสองคนต่างกอดกันแน่นราวกับว่าต้องการจะหยุดเวลาตรงนั้นไว้ ไม่ให้อะไรมาพรากจากกันไปได้ ระหว่างนั้นยายก็ร้องไห้และบอกดิฉันว่า “ตอนนี้แม่นไม่ค่อยพูดเพราะคออักเสบมาก เวลากินข้าวก็เจ็บปวดทุกข์ทรมาน ทุกวันนี้อยู่ได้เพราะมีกำลังใจจากใจทุกคน โดยเฉพาะสมมุติเล่มนี้ แม่นรักและหวังแทนสมมุติเล่มนี้มาก ยายเห็นแม่นชอบหยิบมาอ่านซ้ำแล้วซ้ำเล่าวันละหลายๆ รอบไม่รู้จักเบื่อ และนอนกอดเอาไว้ทุกคืนไม่ให้ห่างตัวเลยทีเดียว พออ่านเสร็จก็เขียนใส่กระดาษบอกยายว่าคิดถึงเพื่อนๆ และดิฉันมากอยากไปหา แต่ยายก็ไม่รู้จะติดต่อดิฉันอย่างไร พอมาบอกที่มูลนิธิ เขาก็เลยบอกว่าให้พามาวันนี้”

เมื่อฟังยายพูดจบดิฉันเกิดความรู้สึกขึ้นมาหลายอย่าง ทั้งรู้สึกเสียใจ เสียเวลาและโอกาสต่างๆ ที่ผ่านมาเนื่องจากเราสองคนอยู่ด้วยกันน้อยมาก และโกรธตัวเองที่รู้เรื่องนี้ช้าไป ถ้ารู้เรื่องเร็วกว่านี้คงจะได้ทำอะไรดีๆ ให้เพื่อนสนิทต่างวัยที่ดิฉันรักคนนี้ได้อีกมากมายเลยทีเดียว นับจากวันนั้นไม่นานแม่นก็จากพวกเราไปอย่างไม่มีการกลับเหลือแต่ความทรงจำดีๆ ที่แม่นฝากไว้ให้กับทุกคนที่มูลนิธิแห่งนี้ได้คิดถึงเขาตลอดไป

ดิฉันไม่ได้คาดหวังอะไรมากในการเข้าไปเป็นอาสาสมัครที่มูลนิธิ นอกจากต้องการเห็นรอยยิ้ม และได้ยินเสียงหัวเราะของเด็กๆ แต่สิ่งที่ได้รับจากเด็กผู้ชายตัวเล็กๆ คนนี้ก็กลับมีคุณค่าต่อจิตใจ อีกทั้งยังให้ข้อคิดดีๆ แก่ดิฉันมากมาย อาทิ แม่นสอนให้ดิฉันรู้จักคำว่า **“มิตรภาพ”** ในมุมมองที่แตกต่างออกไปจากเดิม นอกจากนี้แม่นยังให้คติในการดำเนินชีวิตแก่ดิฉันเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งข้อ นั่นคือ **“ชีวิตคนเรานั้นทำอะไรได้แต่อย่าทำอะไรเลย”** เพราะมีคนที่ขาดโอกาส และลำบากกว่าเรามากมายบนโลกใบนี้ ส่วนข้อคิดสุดท้ายที่ดิฉันได้รับคือ **“คนเราไม่สามารถเลือกเกิดได้ แต่เลือกที่จะเป็นได้”** คือเลือกที่จะเป็นคนดีของพ่อแม่ ญาติพี่น้อง

เพื่อน ๆ รวมถึงสังคมด้วย แล้วเพื่อน ๆ ละ ได้รับแรงบันดาลใจ หรือข้อคิดอะไรดี ๆ จากเด็กผู้ชายที่ชื่อเม่นคนนี้บ้าง...

หากเพื่อน ๆ สนใจจะเป็นอาสาสมัคร หรือต้องการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ดี ๆ ในชีวิต สามารถเขียนจดหมายมาพูดคุยกับดิฉันได้ที่ ๑๐๕/๓๓๔ หมู่บ้านวังทองเหอส์ ซอย ๒ ถนนนวมินทร์ ๕๗ แขวงคลองกุ่ม เขตบึงกุ่ม กรุงเทพฯ ๑๐๒๔๐

๖. **ขั้นตรวจทาน** การตรวจทานเป็นขั้นตอนสุดท้ายของการเขียนเรียงความและเป็นขั้นตอนที่สำคัญขั้นตอนหนึ่ง เพราะเป็นตอนที่นักศึกษาสามารถตรวจสอบงานเขียนของตนให้แน่ชัดอีกครั้งหนึ่ง หากผ่านขั้นตอนนี้ไปแล้วนักศึกษาจะไม่มีโอกาสตรวจสอบงานเขียนของตนได้อีกเลย เท่ากับหมดโอกาสในการแก้ไข ดังนั้นจึงให้ความสำคัญกับขั้นตอนนี้ด้วย หากเป็นการทำข้อสอบที่นักศึกษามีเวลาจำกัด ก็ต้องแบ่งเวลาสำหรับการตรวจทานด้วย

วิธีการตรวจทาน นักศึกษาควรอ่านงานที่เขียนอย่างละเอียดทุกคำทุกประโยค พิจารณาถึงความถูกต้องและความสละสลวยของภาษา การเชื่อมโยงประโยค และความเป็นเหตุเป็นผลของเรื่อง

อึ่งหากงานที่เขียนนั้นเป็นการเขียนขั้นร่างแรก เมื่อตรวจทานแล้ว ควรลงมือเขียนจริงด้วยลายมือที่สวยงามหรืออ่านง่ายและต้องอ่านตรวจทานอีกครั้งด้วย หากใช้วิธีพิมพ์ก็ต้องอ่านตรวจทานเช่นกัน

กิจกรรมการเรียนรู้บทที่ ๕

ข้อ ๑ ให้นักศึกษาเติมคำในช่องว่างให้ได้ใจความสมบูรณ์ถูกต้อง

๑. เรียงความกับบทความเหมือนกันในเรื่อง _____

คือประกอบด้วย _____

๒. เรียงความกับบทความมีความแตกต่างกันในเรื่อง _____

๓. เรียงความมีจุดมุ่งหมายเพื่อ _____

บทความมีจุดมุ่งหมายเพื่อ _____

๔. เนื้อเรื่องของ _____ จะเป็นเรื่องในยุคสมัยใดก็ได้ ในขณะที่เนื้อ
เรื่องของ _____ ควรจะเป็นเรื่องที่ทันสมัยเหตุการณ์

๕. _____ จะเคร่งครัดในเรื่องการใช้ภาษาน้อยกว่า _____

๖. หากเรียงความที่จะให้เขียนกำหนดชื่อเรื่องไว้แล้ว ผู้เขียนต้อง _____

๗. หลักการตั้งชื่อเรื่องที่น่าสนใจคือ ๑) _____

๒) _____ ๓) _____

๔) _____

๘. คำนำที่ดีควรมีลักษณะดังนี้คือ ๑) _____

๒) _____ ๓) _____

๔) _____

๙. การแบ่งย่อหน้าย่อยๆ มีประโยชน์ช่วยให้เนื้อหาของเรื่อง _____

๑๐. คุณลักษณะของเนื้อเรื่องที่ดีคือ ๑) _____ ๒) _____

_____ ๓) _____ ๔) _____

๕) _____

๑๑. สิ่งที่ดีควรปฏิบัติในการเขียนบทสรุปคือ _____

๑๒. สัดส่วนของเรียงความที่ดีคือ ควรมีคำนำประมาณ _____ ของเนื้อหาทั้งหมด
เนื้อเรื่องประมาณ _____ ของเนื้อหาทั้งหมด และบทสรุปประมาณ _____ ของเนื้อหา
ทั้งหมด

๑๓. หลักที่ดีควรพิจารณาเกี่ยวกับการเลือกหัวข้อเรื่องคือ ๑) _____

_____ ๒) _____ ๓) _____

๔)

๑๔. การกำหนดขอบเขตของเรื่องมีความเกี่ยวข้องกับ_____

๑๕. ขั้นตอนสุดท้ายของการฝึกเขียนคือ_____

๒. ให้นักศึกษาอ่านเรียงความเรื่อง เพื่อนถึงเพื่อน : “ประสบการณ์ชีวิตที่ยากเล่าให้ฟัง” ของนางสาวดวงรัก สุทธิธรรมวสี แล้วลองวิจารณ์ในประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้

๒.๑ การตั้งชื่อเรื่อง

๒.๒ การใช้ภาษา

๒.๓ สัดส่วนเนื้อหาของเรื่อง

๒.๔ การเขียนคำนำ

๒.๕ การเรียงลำดับเนื้อหาของเรื่อง

๒.๖ การเขียนสรุปหรือคำลงท้าย

อนึ่งนอกจากการฝึกวิจารณ์เรียงความเรื่องนี้แล้ว นักศึกษาควรใช้ประเด็นเดียวกันนี้ฝึกวิจารณ์เรียงความเรื่องอื่นๆ ที่ปรากฏในตำราเล่มนี้ด้วย อันจะเป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะการเขียนของนักศึกษาได้วิธีหนึ่ง

๓. ให้นักศึกษาเขียนเรียงความ ๑ เรื่อง ความยาวประมาณ ๒ หน้ากระดาษ A๔ โดยมีใจความสำคัญเกี่ยวกับการให้โอกาสทางการศึกษาของมหาวิทยาลัยรามคำแหง พร้อมทั้งตั้งชื่อเรื่องด้วย

เฉลยและแนวตอบกิจกรรมการเรียนรู้บทที่ ๕

เฉลยข้อ ๑

๑. องค์ประกอบของการเขียน, ชื่อเรื่อง คำนำ เนื้อเรื่อง และบทสรุป
๒. จุดมุ่งหมาย เนื้อเรื่อง และกลวิธีการเขียน
๓. แสดงความรู้หรือความเข้าใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง, แสดงความคิดเห็นเป็นสำคัญ
๔. เรียงความ, บทความ
๕. บทความ, เรียงความ
๖. ไม่เปลี่ยนแปลงชื่อเรื่องโดยเด็ดขาด
๗. ๑) ตั้งชื่อเรื่องให้แปลกเด่นชวนอ่าน ๒) ตั้งชื่อเรื่องให้ครอบคลุมใจความทั้งหมดของเรื่อง ๓) ตั้งชื่อเรื่องให้สั้นและจำง่าย ๔) ไม่ควรตั้งชื่อเรื่องซ้ำๆ กับคนอื่น
๘. ๑) ใ้ใจผู้อ่าน ทำให้เกิดความรู้สึกอยากอ่าน ๒) เนื้อหาสอดคล้องและตรงกับเนื้อเรื่อง ๓) ใช้ภาษาประณีต สละสลวย ชวนอ่าน ๔) เปิดประเด็นเข้าสู่เรื่อง ไม่วกวนหรือยืดเยื้อ
๙. ชัดเจนขึ้น
๑๐. ๑) เขียนตามโครงเรื่องที่วางไว้ ๒) ลำดับใจความทีละตอน ๓) ชื่นย่อหน้าใหม่เมื่อจบใจความแต่ละตอน ๔) เนื้อความในแต่ละย่อหน้าต้องเกี่ยวเนื่องและสัมพันธ์กัน ๕) ใจความของเนื้อเรื่องต้องมีสาระ ข้อเท็จจริงและให้รายละเอียดชัดเจน
๑๑. ไม่เขียนนอกนอกประเด็น เปิดประเด็นใหม่ หรือเขียนขัดแย้งกับเรื่องที่เขียนมา
๑๒. ๕ - ๑๐%, ๘๐ - ๙๐%, ๕ - ๑๐%
๑๓. ๑) เป็นเรื่องแปลกใหม่และมีเนื้อหาน่าสนใจ ๒) เป็นเรื่องที่คุณเขียนถนัดหรือมีความสนใจ ๓) เป็นเรื่องที่เหมาะสมกับความรู้หรือประสบการณ์ของคุณเขียน ๔) เป็นเรื่องที่คุณเขียนสามารถค้นคว้าหาข้อมูลประกอบการเขียนได้
๑๔. จำนวนเนื้อหาที่เขียน
๑๕. การลงมือเขียน

แนวตอบข้อ ๒ ๓ และ ๔

ข้อ ๒

๒.๑ การตั้งชื่อเรื่อง ชื่อเรื่องมีความเหมาะสมดี สื่อความจากผู้เขียนมายังผู้อ่านด้วยการใช้คำว่าเพื่อน ทำให้เกิดความรู้สึกเป็นพวกเดียวกัน นอกจากนั้นชื่อเรื่องยังสื่อความถึงเนื้อหาของเรื่องว่าเป็นประสบการณ์ชีวิตที่เพื่อนอยากจะทำเพื่อให้เพื่อนฟัง

๒.๒ การใช้ภาษา เป็นการใช้ภาษาระดับกึ่งแบบแผน โดยใช้ภาษาเรียบง่าย ตรงไปตรงมา สื่อความได้ชัดเจน ไม่ปรากฏการสะกดคำผิด

๒.๓ สัดส่วนของเรื่อง เนื้อหาของเรื่องมีสัดส่วนเหมาะสมโดยเนื้อหาทั้งหมดมีประมาณ ๖๕ บรรทัด เป็นคำนำ ๘ บรรทัด เนื้อเรื่อง ๔๙ บรรทัด บทสรุป (ข้อความที่พิมพ์ตัวเอน) ๘ บรรทัด คิดเป็นสัดส่วน ๑๒.๓ : ๗๕.๔ : ๑๒.๓ (คำนำ : เนื้อเรื่อง : บทสรุป)

๒.๔ การเขียนคำนำ ใช้วิธีโน้มน้าวใจให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกอยากอ่าน เกริ่นนำด้วยการกล่าวถึงประสบการณ์ชีวิตในวัยนักเรียนระดับปริญญาตรีว่า ไม่ได้มีเฉพาะการหาความรู้ในห้องเรียนเท่านั้น แต่การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ด้วยการช่วยเหลือสังคมก็เป็นอีกหนทางหนึ่งของการใช้ชีวิตในช่วงเป็นนักศึกษา นอกจากนั้น คำนำยังสื่อความได้ตรงประเด็นกับเนื้อหาของเรื่องอีกด้วย

๒.๕ การเรียงลำดับเนื้อหาของเรื่อง เนื้อเรื่องเรียงลำดับตามเหตุการณ์ เป็นขั้นตอนชัดเจนดี เริ่มตั้งแต่กล่าวถึงการเริ่มเป็นอาสาสมัครในมูลนิธิแห่งหนึ่ง กล่าวถึงกิจกรรมที่ต้องทำในมูลนิธิ จนได้สนิทสนมกับเด็กชายชื่อเม่น เกิดความผูกพันเหมือนเพื่อนต่างวัย ต่อมาผู้เขียนต้องห่างจากเม่นเพราะหมดภารกิจที่มูลนิธิ แต่ยังคงคิดถึงและอยากพบเม่น เมื่อได้พบกันอีก ผู้เขียนได้กล่าวถึงจุดสุดยอดของเรื่อง (Climax) ว่าเม่นป่วยเป็นโรคเอดส์ระยะสุดท้าย และได้กล่าวถึงความรู้สึกเสียใจต่อชะตากรรมของเม่น ก่อนจบลงด้วยข้อความสรุปในตอนท้าย

๒.๖ การเขียนสรุปหรือคำลงท้าย ผู้เขียนเขียนข้อความลงท้ายด้วยการฝากข้อคิดมายังเพื่อน ๆ นักศึกษาให้คิดต่อสู่วิชีวิต เพราะในสังคมนี้ยังมีคนที่ลำบากกว่าเรามาก ซึ่งข้อความดังกล่าวนี้เป็นเสมือนการสื่อความจากหัวใจของผู้เขียนมายังผู้อ่าน นับเป็นการเขียนคำลงท้ายด้วยข้อความที่ทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกประทับใจ

ข้อ ๓ และข้อ ๔ ให้นักศึกษาเขียนตามคำแนะนำจากเนื้อหาในหนังสือเล่มนี้

อึ่งเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมสำหรับการทำข้อสอบในวิชานี้ ให้นักศึกษาควร
ใช้เวลาในการเขียนเรียงความเรื่องละประมาณ ๓๐ นาที